

Slovenski ČEBELAR

letnik CXX • maj 2018

5

Praznujemo
prvi svetovni
dan čebel!

- Svetovna čebelarstva konferenca
Globalni izzivi v čebelarstvu
- V Višnji Gori postavljena čebelnjak
in obeležje kranjski čebeli
- Razstava ob 120-letnici *Slovenskega čebelarja*

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor
Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas:
od ponedeljka do petka od 8.30 do 17. ure
sobota: od 8. do 13. ure.

GSM: 051/348-426
e-mail: jana.pp@amis.net
www.cebelski-center.si

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana
Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

- Satniki AŽ-lipovi, rogljičeni
- Panji AŽ, LR
- Čebelarska oprema in drobni pribor
- Čebelje pogače

- Točila in posode za med
- Satne osnove AŽ, LR, Kirar

- Steklena in kartonska embalaža za med, propolis, medene pijače in ostale čebelje pridelke
- Darilni program

Naročeno blago vam lahko pošljemo s paketno pošto, pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!

ApiLifeVar

4 AKTIVNE UČINKOVINE proti varozi

Primerno za ekološko
čebelarjenje

- Visoka učinkovitost (višja od 90-95%)
- Ni rezistence
- Enostavna & vama uporaba
- Podprto z več kot 15 let izkušenj
- Odobreno za ekološko čebelarstvo
- Odmerek prilagodljiv glede na stopnjo okuženosti z varozo, temperaturo in tip panja

Api-Bioxal

Samozavest odobrenega tretiranja

- KONTROLIRAN NIVO HFM IN TEŽKIH KOVIN
- ZAGOTOVLJENA KAKOVOST za čebele, čebelje izdelke in potrošnika
- OPTIMALNA KONCENTRACIJA za maksimalno učinkovitost (> 96%) in odlično toleranco
- OBDOBJE TRETIRANJA:
ZIMA (malo ali nič zaroda)
POMLAD (rojenje)
POLETJE (blokirano leženje jajčec)

Primerno za ekološko
čebelarjenje

080 13 15

VEICONSULT PHARMA d.o.o. ALVEIS

Alveis by Chemicals Ltd spz

Zdravilo brez recepta. Pred uporabo natančno preberite navodila! O tveganjih in neželenih učinkih se posvetujte z veterinarjem ali farmacevtom.

Datum prijave: MAJEC 2018

APIS MED®

ČEBELARSTVO DEBEVEC

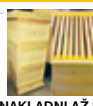
ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: 01/755 12 82, faks: 01/755 73 52

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
15.00–17.00
ob sobotah 9.00–12.00

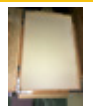
apis.med93@gmail.com

10-SATNI AŽ-PANJ

NAKLADNI AŽ-PANJ

IZOLACIJSKA PENA

PREDELAVA
VOSKA V
SATNICE
SAMO 1,25 EUR/KG

100-KG RSF-POSODA
10-% ZNIŽANJE –
AKCIJSKA CENA 87,3 EUR

PRAŠILČEK
AŽ 3-, 5-, 7- IN 9-SATNI

TRIETAŽNI AŽ-PANJ

GRELNICI ZA MED
VIŠINA 80 CM 187 EUR
VIŠINA 100 CM 197EUR

KAKOVOSTNA RSF-
TOČILA IN POSODA

STANDARDNI LR-
IN DVOTRETIJSKI
LR-PANJ

KRMLNIK
ZA PLASTENKO

ČEBELJE POGAČE
LASTNA PROIZVODNJA
CENA 1,20 EUR/KG
NAD 150 KG CENA 1,15 EUR/KG

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov). ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 1,25 EUR/kg. ■ Za izdelavo satnic uporabljamo samo steriliziran vosek (30 min nad 125 °C), ki ga predhodno mehansko očistimo nečistoč (do 90%) s posebnim postopkom posedanja (nečistoče so večinoma težje od čebeljega voska), s čimer vam zagotavljamo čistejši in kakovostnejši vosek. ■ Odkupujemo vosek po največ 5,00 EUR/kg. ■ Prodamo čebelje družine na AŽ- in 2/3 LR-satih. ■ Priznana vzrejališče čebeljih matic Debevec. Sprejemamo prednaročila.

• Panji so izdelani natančno in kakovostno. • Kakovostna izdelava po ugodni ceni. • Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.

Trgovina in proizvodnja: Vrhnika, Opekarska 16

Drage čebelarke in čebelarji!

Mesec maj, mesec cvetenja, mesec, ko čebelarju drhti srce ob pogledu na hiter razvoj čebel, mesec, ki ga čebelar težko zamenja za kateri koli mesec v letu. Skratka, mesec maj je mesec za čebele in čebelarja.

Letos bo maj prav poseben mesec, mesec praznovanja 1. svetovnega dne čebel. Po državi se že od aprila dalje odvijajo številne prireditve, povezane s čebelarstvom in v počastitev svetovnega dne čebel. Na čebelarških domovih, čebelnjakih, občinah ... marsikje že plapolajo čebelarske zastave in v maju jih bo še mnogo več. Lahko rečemo, da Slovenija že in še bo dihala po čebelarsko.

Svetovni dan čebel, 20. maj, pa ni namenjen samo praznovanju. Praznovanja, veselice, proslave ... fotografiranja ne bodo pomagali čebelam. Sedaj je čas za konkretna dejanja, kajti 20. maj je namenjen prav temu, da se svet zgane in da se od besed preide k dejanjem. Čebelam je treba pomagati takoj in zdaj! Barva vlade čebel ne zanima, saj hrano potrebujemo vsi, in to na glede na politično, versko, rasno ali katero koli drugo pripadnost. Zato na tem mestu javno pozivam vse, prisluhnite slovenskim čebelarjem, ne zaradi čebelarjev, temveč zaradi čebel. Naslednji meseci bodo pokazali, ali so bile vse izrečene besede v zadnjih mesecih in letih iskrene ali samo lepe besede, obljube brez iskrenih želja za izboljšanje pogojev za preživetje čebel.

Nekorektno in celo nepošteno bi bilo ne priznati, da je bil v zadnjih letih ogromen napredek na področju čebelarstva. Od leta 2002 dalje smo lahko čebelarji opravičeno ponosni na: izgradnjo Čebelarskega centra Lukovica, izvedbo svetovnega čebelarskega kongresa Apimondia 2003 v Ljubljani, zaščito kranjske čebele v pristopnih pogajanjih Slovenije z Evropsko unijo in sprejeto Resolucijo o zaščiti kranjske čebele, sofinanciranje čebelarskih programov preko uredbe EU, urejeno davčno zakonodajo za čebelarje, izgradnjo knjižnice Janeza Goličnika in laboratorija ČZS, ustanovitev Javne svetovalne službe v čebelarstvu, ČZS kot rejske organizacije, zaščito kozarca za slovenski med in enotnih nalepk za med, zaščitene znamke višjih kakovosti medu v EU, usposabljanja čebelarskih mojstrov, izdanih več strokovnih knjig in veliko promocijskega materiala, delovanje čebelarskih krožkov, promocijo čebelarstva in s tem povečano uporabo čebeljih pridelkov (s tem v veliki meri čebelarji večino prodamo na domu), »medeni zajtrk«, ki je prešel meje naše države, prepoved neonicotinoidov, postavitve učnih čebelnjakov, razvoj čebelarskega turizma, izbirni predmet čebelarstvo, dan slovenske hrane, kovanec za dva evra v počastitev svetovnemu dnevu čebel, razglasitev svetovnega dne čebel ... Na tem mestu se lahko zahvalimo vsem zaslužnim ministrom MKGP-ja za do-

sedanjo pomoč slovenskemu čebelarstvu! Predlogov za izboljšanje čebelarskega sektorja je še veliko.

Kar nekaj predlogov ima naša politika že na mizi in stalno se jo seznanja in prosi za rešitve; čim prej je čebelo treba razglasiti za ogroženo in posledično čebelarjem zagotoviti finančne podpore za ohranjanje čebel, mnogo več saditi medovite rastline na javne površine, in to zakonsko urediti, na kmetijske površine vrniti ajdo, facelijo, sončnice, spodbujati pozno košnjo travnikov, v gozdovih pogozdovati z medovitimi drevesi in najmanj ohranяти – še boljše povečevati – fond medovitih dreves, več vlagati v razvoj in raziskave na področju zdravstvenega varstva čebel, čebelarjem dati na voljo sredstva za zatiranje varoj po evropsko primerljivih cenah, učinkoviteje pristopiti k sanacijam hude gnilobe, poostri nadzor nad nepravilno uporabo FFS in zaostri registracijo čebelam škodljivih FFS, sprejeti pravilnik o naravnih nesrečah v čebelarstvu, s trgovskih polic umakniti med, ki ni med, znižati davčno stopnjo DDV-ja na zdravila za varozo, čebelarjem prevoznikom povrniti del trošarin za gorivo (kot imajo to urejeno drugi kmetje), urediti, da čebelarska prevozna vozila ne bodo plačevala cestnin, v okviru novega zakona o živinoreji urediti pašni red in pašni kataster, zakonsko predpisati, da mora vsak, preden začne čebelariti, imeti dokazljivo čebelarsko znanje, legalizirati apiterapijo, urediti »birokracijo«, da se bodo naše matice lahko prodajale po vsem svetu, itd.

Sam osebno sem prepričan, da bodo lepim besedam sledila dejanja in da bo Slovenija vzor vsemu svetu z dobrimi pogoji za preživetje čebel in delo čebelarjev. »Slovenska politika« je na potezi za izboljšanje razmer za čebele in čebelarstvo in čebelarji si želimo čimprejšnje realizacije.

Spoštovane čebelarke, cenjeni čebelarji!

Na tem mestu vse še enkrat vabim, da se v teh dneh udeležite čim več prireditev v podporo svetovnemu dnevu čebel, posebej pa vas vabim na Breznico, bodimo kot največji roj ponosnih čebelarjev, pokažimo Sloveniji in svetu, da je Slovenija domovina čebelarjev in da Slovenci živimo za čebele in s čebelami!

Spoštovane čebelarke in čebelarji, bodite ponosni nase in na svoje delo, čebelarstvo je posebno poslanstvo in slovenski čebelarji smo lahko opravičeno ponosni na delo, ki ga opravljamo. Čebelarstvo je poezija kmetijstva in slovensko je biti čebelar!

Boštjan Noč, predsednik ČZS

KAZALO

UVODNIK

Boštjan Noč 141

SVETOVNI DAN ČEBEL 143

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

Vladimir Fajdiga: Čebelarjeva nova oblačila ali polemiko o čebelah in čebelarjenju 148

Vlado Auguštin: Pregledno o apitehničnih ukrepih 150

Mag. Andreja Kandolf Borovšak: Na čebelarskem kongresu Beecome o ponarejenih medu 152

Mitja Zupančič in mag. Andreja Kandolf Borovšak: Dobre prakse ekološkega čebelarjenja na Tirolskem 153

Nataša Lilek: Ostanki akaricidov v čebeljih pridelkih 156

Mag. Andreja Kandolf Borovšak: Karakterizacija čebeljih pridelkov, 2. del 158

Vladimir Fajdiga: Novice iz sveta 159

Dr. Andrej Gogala: Grintovčanka (*Halictus scabiosae*) 160

DELO ČEBELARJA

Dr. Stanislav Kapun: Čebelarjeva opravila v maju 161

OBVESTILA ČZS 163

OGLASI 171

V SPOMIN 176

INDEX

EDITORIAL

Boštjan Noč 141

WORLD BEE DAY 143

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Vladimir Fajdiga: Beekeeper's new clothes or polemics about bees and beekeeping 148

Vlado Auguštin: Overview of apitechnical measures 150

Andreja Kandolf Borovšak, MSc: At Beecome beekeeping congress on fake honey 152

Mitja Zupančič and Andreja Kandolf Borovšak, MSc: Good practices of organic beekeeping in Tyrol 153

Nataša Lilek: Residues of acaricides in honeybee products 156

Andreja Kandolf Borovšak, MSc: Characterisation of honeybee products, part II 158

Vladimir Fajdiga: World news 159

Andrej Gogala, DSc: Great Banded Furrow-bee (*Halictus scabiosae*) 160

BEEKEEPER'S WORK 161

Stanislav Kapun, DSc: Beekeeper's tasks in May 161

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA 163

ADS 171

IN MEMORIAM 176

PODATKI ZA STIK ČEBELARSKA ZVEZE SLOVENIJE:

Predsednik ČZS: Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si

Vodja služb ČZS: Lidija Senič, vodja služb ČZS: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si

Priznana rejska organizacija: Peter Kozmus, strokovni vodja PRO: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si

Opazovalno-napovedovalna služba: Aleš Bozovičar, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, ales.bozovicar@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://cebelar.czs.si/User/Login?returnUrl=

Svetovalci specialisti za tehnologijo čebelarjenja:
Vlado Auguštin: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si
Simon Golob: 01/729 61 12, 030/604 015, simon.golob@czs.si

Svetovalci specialisti za ekonomiko
Tanja Magdič: 01/729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si
Nataša Klemenčič Štrukelj: 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si

Svetovalci specialisti za zagotavljanje varne hrane
Andreja Kandolf Borovšak: 01/729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si
Nataša Lilek: 01/729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si
Tomaž Samec: 01/729 61 18, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si

Uredništvo: Marko Borko, vodja izobraževanja in usposabljanja: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskecebelar.php

Glasiloslovenskičebelarje ustanovilo Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Vpisano je v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Tel.: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si

Transakcijski račun ČZS: SI56 0318 6100 2214 727, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Uredniški odbor

Marko Borko, Brane Borštnik, Stanislav Drev, Vladimir Fajdiga, Janez Gregori, Mira Jenko Rogelj, Andreja Kandolf Borovšak, Borut Preinfalk

Urednik

Marko Borko

Uredništvo

01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskecebelar.php

Lektorica

Mojca Pipan

Oddaja prispevkov

Članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu. Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi in osmrtnice

Cela stran: 870 € (zunanja stran ovitka), 680 € (notranjost, živi rob), 495 € (notranjost), pol strani: 435 € (zunanja stran ovitka), 345 € (notranjost, živi rob), 250 € (notranjost), tretjina strani:

165 €, četrtnina strani: 120 €, petina strani: 85 €, desetina strani: 35 €. Oblikovanje reklamnega oglasa: cela stran in polovica strani 50 €, tretjina, četrtnina, petina, desetina 40 €. Popravki reklamnega oglasa: 1–10 popravkov 2 €, 11 ali več popravkov 5 €. Popust pri ceni za 4- do 6-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 7- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Člani ČZS lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 130 besed. Cene so brez DDV.

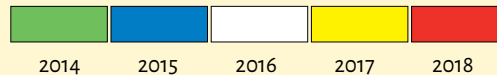
Priprava za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica. Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi). Naklada: 7850, Tiskano: 23. 4. 2018.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Fotografija na naslovnici: Praznujemo prvi svetovni dan čebel. Zlato priznanje na mednarodnem natečaju čebelarske fotografije Čebelarske zveze Slovenije 2018.

Foto: Simon Senica, Slovenija

Mednarodna barvna koda za označevanje čebeljih matic

Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Matej Mandelj, tajnik: 041/337 854, matej.mandelj@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Zlatica Kovačević, administrativna delavka: 01/729 61 24, 030/604 009, zlatica.kovacevic@czs.si

Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika (vsak prvi delovni četrtek v mesecu med 15. in 18. uro): 01/729 61 11, cebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php

Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si

Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php

Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php

Uradne ure JSSČ:

- Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica (v Čebelarskem centru Slovenije): ponedeljek od 10.00 do 14.00, četrtek od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Mestni trg 4, 8330 Metlika: ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Rožna dolina 50/a, 4248 Lesce (v Čebelarskem razvojno-zobraževalnem centru): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Dobrna 1a, 3204 Dobrna (v Kulturnem domu Dobrna): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota (na sedežu Kmetijskego gozdarskega zavoda Murska Sobota): ponedeljek od 10.00 do 14.00.
- Streliška ulica 150, 2000 Maribor (v Čebelarskem centru Maribor): petek od 8.00 do 10.00.

Prva obeležitev svetovnega dne čebel v Žirovnici

Spoštovane čebelarke, čebelarji! Bliža se 20. maj, ko bo v vasi pod Stolum, na Breznici v občini Žirovnica, praznično. Prav v rojstni vasi našega največjega čebelarja Antona Janše. Prav zaradi vas, ki nadaljujete njegovo poslanstvo, ki skrbite za tradicijo in zdrav način življenja, ki ste pomemben dejavnik v sistemu biotske raznolikosti z vzrejo čebel, je pomembno, da smo

prišli do svetovnega dne čebel. Ves čas sem spremljal, podpisal in malce tudi sodeloval pri prizadevanjih ČZS in njenega predsednika z vsemi deležniki, da se je uresničila dolgoletna želja, da se čebeli in s tem vaši panogi da posebno mesto s posebnim dnem. Ponosen sem, da vodim rojstno občino Antona Janše in da je ČZS, MKGP-ju ter vsem podpornikom uspelo. Res je, da gre za svetovni dan čebel, vendar smo s tem Slovenijo ponovno umestili na svetovni zemljevid. Mogoče se niti ne zavedamo, da je to vrhunski rezultat, uspeh stroke, politike in najboljše možna reklama za Slovenijo in njene lepote.

Zaključena je ena etapa, nadaljevanje pa mora slediti v vaših prizadevanjih in naši podpori pri tem, da boste prepoznavni kot pomembna kmetijska panoga, da vam država pripozna pravice, ki vam pripadajo, in vam pri vašem delu pomaga. Sporočilo je jasno, »brez čebel ni življenja«, »brez čebelarjev ni čebel« in krog je sklenjen.

Občina Žirovnica, ČZS in ČD Antona Janše ob pomoči MKGP-ja ter pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije se trudimo, da bomo prvo obeležitev svetovnega dne čebel pripravili tako, da bo svečano, zanimivo in da nam bo dogodek ostal v spominu za vedno. Gre za velik organizacijski zalogaj, ki pa mu bomo kos za in zaradi vas. Vse vas, ki ste se že ali se še boste prijavi, da pridete na čebelarški praznik, bodo čebelarji iz domačega ČD Antona Janše o organizaciji, programu, prometnem režimu in načinu parkiranja še obvestili. Naj vas na koncu iskreno povabim, da se nam pridružite 20. maja na Breznici, in vas pozdravim z vašim pozdravom: »Naj med!«

Leopold Pogačar, župan občine Žirovnica

Prvo praznovanje svetovnega dne čebel bo svečan dogodek!

Pripravlja se svečano 1. praznovanje svetovnega dne čebel, katerega častni pokrovitelj bo predsednik države g. Borut Pahor.

Samo praznovanje bo edinstven in neponovljiv dogodek za slovensko čebelarstvo in za čebelarstvo po svetu. Gre za velikorganizacijski zalogaj, saj poleg slovenskih čebelarjev in številnih čebelarskih gostov iz tujine pričakujemo tudi več kot 30 kmetijskih ministrov z vsega sveta, generalnega direktorja FAO Graziana Da Silvo, komisarja EU za okolje Karmenuja Vello in še koga.

Moja želja je, da ste na tem veličastnem dogodku prisotni vsi slovenski čebelarji, ki to želite. Da vam lahko omogočimo in zagotovimo prostor na prireditvi, vas prosimo, da čim prej pošljete prijavnico, ki ste jo dobila vodstva društev obgradivu za članarino s strani ČZS. Prijave potrebujemo predvsem zato, da zagotovimo ustrezne kapacite-

te šotora in samega prireditvenega prostora kot tudi zaradi vseh protokolov tujih gostov. Že vnaprej hvala in izkoristimoto edinstveno priložnost in bodimo del praznovanja!

Podrobne informacije: Čebelarstvo društvo Antona Janše Breznica, Žirovnica 87, 4274 Žirovnica, 04/537 85 10, 051/623 838, zirovnica96@gmail.com.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Odprtje prvega slovenskega čebelnjaka pri Slovencih v zamejstvu

Kot smo vas že obvestili, je ČZS uspešno kandidirala na razpisu za

Slovence v zamejstvu in po svetu. Pridobili smo sredstva za postavitve slovenskega čebelnjaka v italijanski zamejski skupnosti. Slavnostno odprtje čebelnjaka z 10 čebeljimi družinami bo v torek, 8. maja, z začetkom ob 10. uri na sedežu društva slovenskih čebelar-

jev Trst v Padričah. Odprtja se bo poleg predsednika in predstavnikov ČZS udeležil tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu, gospod Gorazd Žmavc. Vljudno vabljeni!

Nataša Lilek, svetovalka JSSČ

Svetovna čebelarstva konferenca Globalni izzivi v čebelarstvu

ČZS, JSSČ, v sodelovanju z MKGP ter OŠ Žirovnica organizira v petek, 18. 5. 2018, svetovno čebelarstvo konferenco o globalnih izzivih v čebelarstvu. V okviru konference bo osem tematskih sklopov, ki se dotikajo področij tehnologije v čebelarstvu, uporabe, varnosti in kakovosti čebeljih pridelkov, prenosa znanja, izrabe paš in promocijskih dejavnosti. Cilj konference je določitev optimalnih in možnih rešitev za od-

pravo ugotovljenih problematik v čebelarstvu ter določitev kratkoročnih in dolgoročnih ciljev za zmanjšanje problematik. Na konferenci bodo sodelovali tuji in naši strokovnjaki s področja čebelarstva. Moderatorji konference bodo sodelavci ČZS.

Konferenca bo potekala v Dvorani pod Stolom v Žirovnici z začetkom ob 9. uri. Odprta bo za širšo javnost, vendar le ob predhodni prijavi. Barbara Dimcna e-naslov: barbara.dimc@czs.si (zaradi omejenega števila mest). Prijavljene udeležence prosimo, da ob prijavi navedejo svoje podatke (ime in priimek, naslov, podatke za stik). Ob

prijavi je treba vplačati kotizacijo. Kotizacija 1 vključuje kosilo s pijačo (enolončnica z mesom in pecivom), kavo in značko Svetovni dan čebel po ceni 7,50 EUR na osebo, kotizacija 2 pa vključuje kavo ob odmoru in enako značko po ceni 3,00 EUR na osebo. Predavanja niso del kotizacije. Uradna jezika sta slovenski in angleški. Konferenca bo simultano prevajana.

Spoštovane čebelarke in čebelarji, še enkrat vabljeni, da se udeležite konference, saj se boste seznanili z različnimi pogledi na reševanje izzivov, ki jih zaznavamo v čebelarstvu po svetu.

Lidija Senič, vodja služb ČZS

Predstavitev in promocija shem kakovosti medu na čebelarskem prazniku

Slovenski čebelarji lahko svojim kupcem ponudimo najboljše – to je med višje kakovosti. Bogata tradicija čebelarstva in s tem bogato znanje in izkušnje pri pridobivanju medu so pripomogli k temu, da svojim potrošnikom lahko ponudimo tisto, kar od nas pričakujejo in zahtevajo. To je med višje kakovosti!

V Sloveniji na področju medu poznamo tri zaščitene geografskega imenovanja medu, ki so priznane na evropski ravni, in sicer Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo ter Kočevski gozdni med in Kraški med, ki nosita zaščiteno označbo porekla. Shema kakovosti pomeni opredelitev posebnih meril in zahtev glede značilnosti, postopkov pridelave ali pridelave kmetijskih pridelkov ali živil. Kmetijski pridelki in izdelki, označeni z oznako ene izmed shem kakovosti, kažejo na posebnost ali višjo kakovost proizvoda.

S ciljem, da bi se čim več čebelarjev vključilo v sheme kakovosti in tako po-

trošniku ponudilo tisto, kar zahteva, bomo v tem letu ob prvem praznovanju svetovnega dne čebel veliko pozornosti na čebelarskem prazniku namenili prav predstavitvi in promociji shem kakovosti. Praznovanje bo tokrat potekalo v nedeljo, 20. maja, od 9. ure dalje v rojstnem kraju Antona Janše na Breznici pri Žirovnici. Poleg osrednje prireditve, ki bo posvečena praznovanju 1. svetovnega dne čebel, bomo v sodelovanju z Zavodom za turizem in kulturo iz Žirovnice, Občino Žirovnica in ČD Anton Janša Breznica pripravili čebelarstvo vas, kjer bodo obiskovalci začutili utrip tradicije slovenskega čebelarstva. Na stojnicah bomo poskrbeli za bogato ponudbo čebeljih pridelkov in izdelkov s posebnim poudarkom na medu iz shem kakovosti, degustacijo različnih vrst medu in medene kuhinje, na voljo pa bodo tudi informacije o shemah kakovosti medu tako za čebelarje kot tudi goste in druge obiskovalce tega posebnega dogodka. Otroci slovenskih osnovnih šol, ki sodelujejo v projektu »Kuhna pa to«, bodo poskrbeli za manjšo pogostitev in pripravo tradicionalnih jedi z medom in tako obiskovalcem predstavili pestre oku-

Tekmovanje v kuhanju medenega kotlička

ČZS v sodelovanju s ČD Anton Janša organizira medregijsko tekmovanje v kuhanju medenega kotlička, ki bo potekalo v nedeljo, 20. maja, na čebelarskem prazniku na Breznici pri Žirovnici. Razpis za tekmovanje najdete na spletni strani www.czs.si. Prijave ekip sprejemamo na e-naslovu tanja.magdic@czs.si najkasneje do 5. 5. 2018.

Tanja Magdič, vodja projekta

se različnih vrst Slovenskega medu z zaščiteno geografsko označbo ter Kočevskega gozdnega medu in Kraškega medu z zaščiteno označbo porekla! Dogajanje v čebelarski vasi bomo popestrili z bogatim kulturnim programom. Vabljeni!

Tanja Magdič, vodja projekta

PROGRAM, FINANCIRAN
S PRISPEVKOM
EVROPSKE UNIJE

EVROPSKA UNIJA PODPIRA KAMPANJE,
KI SPODBUJAJO VISOKOKAKOVOSTNE
KMETIJSKE PROIZVODE

26. Dnevi medu v Polhovem Gradcu

Vabimo vas, da se nam pridružite

na praznovanju prvega svetovnega dneva čebel in obiščete Dneve medu v Polhovem Gradcu. 26. Dnevi medu v Polhovem Gradcu bodo letos potekali od 17. do 20. maja! Podroben pro-

gram (razstava, pokušina, predavanja, ugodni nakupi, delavnice) najdete na www.boznar.si.

Hiša medu Božnar

Program svetovne čebelarke konference Globalni izzivi v čebelarstvu:

9.00–9.30	<p>Odprtje konference <i>Pozdravni nagovori:</i> Dejan Židan, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano; Boštjan Noč, predsednik ČZS; Philip McCabe, predsednik Apimondie; Leopold Pogačar, župan občine Žirovnica.</p>
9.30–10.10	<p>Opraševanje – ekosistemska storitev čebel <i>Opraševanje, preživetje čebel in trajnostno kmetijstvo</i> – Lucas Garibaldi (Argentina), Nacionalna univerza Río Negro, svetovno znani raziskovalec s področja preučevanja pomembnosti opraševanja za pridelavo kmetijskih rastlin. <i>Stanje in trendi opraševalcev</i> – Danilo Bevk (Slovenija), vodilni slovenski raziskovalec pestrosti in ekologije divjih opraševalcev ter uporabe in upravljanja opraševalcev za zanesljivo opraševanje v kmetijstvu.</p>
10.10–10.50	<p>Pomen uporabe čebeljih pridelkov <i>Uporaba čebeljih pridelkov v prehrani in apiterapiji</i> – Pušpendra S. Bhandari (Indija), čebelar in raziskovalec čebeljih pridelkov za širšo uporabo. <i>Rezultati uporabe čebeljih pridelkov in priporočeni odmerki v prehrani</i> – Alina Varadi (Romunija), čebelarka, nutricionistka in apiterapevtka s praktičnimi izkušnjami uporabe čebeljih pridelkov v zdravstvene namene. <i>Pomen karakterizacije čebeljih pridelkov</i> – Jasna Bertonec* in Nataša Lilek** (Slovenija). *Izredna profesorica na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, Oddelka za živilstvo, katedre za tehnologijo mesa in vrednotenje živil, kjer se med drugim ukvarja tudi s proučevanjem čebeljih pridelkov ter **svetovalka za zagotavljanje varne hrane na ČZS.</p>
10.50–11.30	Odmor
11.30–12.10	<p>Skrb za kakovost in varnost čebeljih pridelkov <i>Ostanki v čebeljih pridelkih in pristnost medu</i> – Lutz Elfein (Nemčija), vodja oddelka za analize pristnosti živil pri Eurofinsu, vodja skupine za pristnost medu v okviru Mednarodne komisije za med (International Honey Commission). <i>Pomen slovenske podatkovne zbirke za preverjanje pristnosti medu</i> – Mojca Korošec (Slovenija), docentka na Oddelku za živilstvo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. V okviru analitike kemijske in senzorične kakovosti živil se veliko ukvarja z medom in drugimi čebeljimi pridelki. Doktorirala je z disertacijo <i>Določitev fizikalnih in kemijskih parametrov za ugotavljanje pristnosti medu</i>. <i>Tveganja, povezana s pristnostjo medu</i> – Andreja Kandolf Borovšak (Slovenija), svetovalka za zagotavljanje varne hrane pri ČZS, JSSČ. Njena področja zanimanja so pelodna analiza medu ter metode za ugotavljanje pristnosti medu.</p>
12.10–12.50	<p>Razvoj sonaravnih načinov za upravljanje varoj <i>Dobra čebelarška praksa za povečanje učinkovitosti okolju prijaznih akaricidov</i> – Giovanni Formato (Italija), raziskovalec varoze in vodja laboratorija na raziskovalnem inštitutu v Rimu, član COLOSS-a. <i>Zatiranje varoj za zagotovitev zdravja čebel</i> – Aleš Gregorc (Slovenija), raziskovalec na področju biologije, patologije čebel in čebelarstva, profesor čebelarstva na Univerzi v Mariboru.</p>
12.50–13.30	<p>Prenos znanja v čebelarstvu <i>Prenos znanja mladim čebelarjem</i> – Jiří Píza (Češka), predsednik Mednarodnega centra za mlade čebelarje (ICYB) in glavni organizator Mednarodnega tekmovanja mladih čebelarjev (IMYB). <i>Prenos znanja v čebelarstvu</i> – Janko Božič (Slovenija), izredni profesor Oddelka za biologijo, Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, predsednik izpitne komisije za čebelarške mojstre.</p>
13.30–15.00	Kosilo
15.00–15.40	<p>Problematika pesticidov <i>Pesticidi – grožnja za čebele in druge opraševalce</i> – Noa Simon-Delso (Belgija), Čebelarški center Louvain-la-Neuve, vodilna raziskovalka na področju pesticidov in njihovih negativnih učinkov na čebele in druge opraševalce. <i>Pesticidi in pomori čebel v Sloveniji</i> – Anton Komat (Slovenija), svobodni raziskovalec, naravovarstvenik, predavatelj in pisec. Zagovornik sonaravnega načina kmetovanja ter član različnih delovnih skupin in komisij, ki se zavzemajo za zmanjšano rabo pesticidov. Od leta 2013 je tudi član Sveta za čebelarstvo v RS.</p>
15.40–16.20	<p>Upravljanje pašnih virov čebel <i>Nektarne rastline in njihov prispevek h kmetijstvu</i> – Dan Eisikowitch (Izrael), Univerza v Tel Avivu, zaslužen za ozelenitev polpustinjskih predelov Izraela, pri čemer si je prizadeval, da bi bilo pri sajenju uporabljenih čim več medovitih rastlin. <i>Podnebne spremembe in s tem povezana sprememba pašnih razmer za čebele ter izzivi za prihodnost</i> – Boris Seražin (Slovenija), drugi največji poklicni čebelar v Sloveniji, inovator in izdelovalec čebelarške opreme ter predsednik Strokovnega združenja profesionalnih čebelarjev.</p>
16.20–17.00	<p>Promocija čebel in čebeljih pridelkov <i>Priložnosti in načini promocije čebel, čebelarških proizvodov in čebelarškega turizma v mednarodnem okolju – primeri dobrih praks in pobud za promocijo čebelarškega turizma na trgu Velike Britanije</i> – Mladen Ljubišič (Slovenija), vodja pisarne Slovenske turistične organizacije v Veliki Britaniji in na Irskem. G. Ljubišič je pomemben ambasador slovenskega čebelarškega turizma v svetu. <i>Apiturizem kot izjemna poslovna priložnost na primeru uspešnega poslovnega modela v Sloveniji</i> – Tanja Korošec Arih (Slovenija), direktorica turistične agencije Aritours. Pooseblja gonilno silo Apiturizma – tako lokalno kot globalno.</p>
17.30	Odhod proti Višnji Gori – odprtje spominskega obeležja kranjski čebeli

Čebelnjak kranjske čebele v Višnji Gori

V Višnji Gori že potekajo številna dela za čebelarstvo praznovanja v maju. Prvi dogodek bo odprtje novega čebelnjaka, ki smo ga poimenovali Čebelnjak kranjske čebele.

Čebelnjak postavlja ČZS, ki je pridobila donatorja – SID banko. Zanj bosta skrbela izkušena čebelarja iz Višnje Gore, Alojz Miklič in Franc Bobnar, sicer člana ČD Stična. Čebelnjak bo velik 4 x 5 metrov, v njem bo 20 panjev v barvni podobi SID banke, panjske končnice pa so že poslikali učenci OŠ Stična. Služil bo tako v učne namene kot tudi za potrebe projekta Hiša kranjske čebele, ki ga začnemo v Višnji Gori. Cilj je,

da bodo na ta čebelnjak ponosni tako čebelarji kot tudi domačini, predvsem pa, da bo v njem živela kranjska sivka. Ureja se tudi bližnja okolica čebelnjaka ob nekdanjem asfaltnem športnem igrišču, ki bo po novem zasajena z medovitimi rastlinami.

Več o tem projektu in nadaljnjih dejavnostih Občine Ivančna Gorica, ČZS in SID banke bo predstavljeno na skupni tiskovni konferenci, ki bo uro pred odprtjem čebelnjaka, torej v četrtek, 10. maja 2018, ob 17.00 v mestni hiši v Višnji Gori. **Slavnostno odprtje Čebelnjaka kranjske čebele bo ob 18.00 v starem mestnem jedru Višnje Gore.** Novi čebelnjak v Višnji Gori predstavlja pomembno pridobitev in tudi začetek čebelarstva, zato se še

Foto: Občina Ivančna Gorica

posebej zahvaljujemo SID banki za donacijo in ČZS za podporo. V občini Ivančna Gorica verjamemo, da lahko s premišljenimi in usmerjenimi dejavnostmi, vztrajnostjo ter skupnimi močmi dosežemo vse svoje cilje v zvezi s kranjsko čebelo. Zato vabljeni, iskreno bomo veseli vašega obiska in podpore v Višnji Gori.

Občina Ivančna Gorica

Odkritje obeležja kranjski čebeli

Na območju Višnje Gore je v 19. stoletju dejavno delovala čebelarstva družina Rothschild, ki je zaslužna za današnjo prepoznavnost, ugled in razširjenost kranjske čebele v svetu. Emil Rothschild je zaslužen za izjemen prispevek k poimenovanju, širjenju in priznanju kranjske sivke. Po drugi strani pa danes čebela bolj kot kdaj koli prej potrebuje pomoč, da ji omogočimo boljše pogoje, da jo zaščitimo

in ohranimo. ČZS in Občina Ivančna Gorica bosta zato v starem mestnem jedru Višnje Gore postavila spominsko obeležje kranjski čebeli. **Odkritje OBELEŽJA KRANJSKI ČEBELI bo v petek, 18. maja 2018, ob 19. uri na mestnem trgu v Višnji Gori.**

Prireditve bo na prostem in bo trajala dobro uro. Po končani prireditvi se bo dogajanje preselilo pod šotor v neposredni bližini obeležja, kjer bo neformalni del prireditve, torej pogostitev, druženje, slovenska glasba, ogled čebelnjaka in dobrodošlica kra-

janov Višnje Gore. Obisk prireditve v Višnji Gori je brezplačen, predhodne rezervacije niso obvezne, so pa dobrodošle zaradi lažje organizacije. Vse dodatne informacije vključno z rezervacijami dobite na: Zavod Prijetno domače, Sokolska 8, 1295 Ivančna Gorica; tel.: 01/781 21 28, 041/437 382, e-naslov: turizem@ivancna-gorica.si. Prepričani smo, da si kranjska čebela zasluži posebno pozornost in posebno mesto. Zato vljudno vabljeni na skupno praznovanje v Višnjo Goro.

Občina Ivančna Gorica in ČZS

Slovenski čebelar praznuje 120-letnico izhajanja

V letu, ko izhaja že 120. letnik glasila *Slovenski čebelar* ter mineva 10 let od izida *Čebelarstva terminološkega slovarja*, bomo ti dve okrogli obletnici obeležili s priložnostno razstavo in dogodkom ob odprtju. V torek, 15. maja 2018, vas ob 10. uri vabimo na odprtje razstave v

stavbi parlamenta, predverje dvorane Državnega sveta Republike Slovenije, v soorganizaciji ČZS, Državnega sveta RS ter ljubljanskih čebelarstev. Razstava bo odprta za javnost do 1. junija 2018. Predstavljeni bodo panoji o izhajanju *Slovenskega čebelarja*, kotiček za starejše letnike *Slovenskega čebelarja*, *Čebelarstveni terminološki slovar* ter druga čebelarstva literatura,

makete čebelnjakov, medovite rastline vrtnarije Trajnice Golob – Klančič ter promocijski kotiček ljubljanskih čebelarstev. Vljudno vabljeni!

ČZS

Svečana prireditve na Lanšprežu pri Trebnjem

Regijska čebelarstva zveza Petra Pavla Glavarja vabi 6. maja 2018 na svečano prireditve na Lanšprež pri

Trebnjem. Od 10.00 do 10.45 daruje sv. mašo ljubljanski stolni prošt Jožef Lap, od 10.45 do 11.45 avtorji predstavljajo knjigo *Čebelarstva pisna zapuščina Petra Pavla Glavarja*, ob 11.50 pa bomo s kulturnim programom in podelitvijo odlikovanj Petra Pavla Glavarja po-

častili 85-letnico delovanja Regijske čebelarstva zveze Petra Pavla Glavarja. Sledita pogostitev in prijetno druženje. Vabljeni na Lanšprež!

Regijska čebelarstva zveza
Petra Pavla Glavarja

Koledar prireditev ob svetovnem dnevu čebel

Če na svojem območju organizira-

te društvene, občinske ipd. dogodke ob svetovnem dnevu čebel, to, prosim, sporočite na e-naslov: matej.mandelj@czs.si, da vas vpišemo v skupni koledar.

Koledar prireditev s podrobnejšim opisom dogodka najdete na spletni strani ČZS: www.czs.si/content/wbdcalend.

Matej Mandelj, tajnik ČZS

Datum	Prireditev	Kraj
5. maj	41. tekmovanje mladih čebelarjev	OŠ Jurija Dalmatina Krško
6. maj ob 10. uri	Svečana prireditev na Lanšprežu pri Trebnjem	Lanšprež pri Trebnjem
10. maj ob 18. uri	Slavnostno odprtje novega čebelnjaka – Čebeljak kranjske čebele v Višnji Gori	Ob nekdanjem asfaltnem športnem igrišču v Višnji Gori
11.–13. maj	Udeležba in promocija ČD Škofja Loka na cvetličnem sejmu Freising v Nemčiji	Freising Nemčija
12. maj ob 14. uri	Slovesnost v Rogatcu	Rogatec
12. maj ob 15. uri	Sajenje lip	pred Muzejem Josipa Jurčiča na Muljavi
15. maj	Odprtje razstave ob 120-letnici izdavanja revije <i>Slovenski čebelar</i> in 10-letnici izdaje <i>Čebelarstva terminološkega slovarja</i>	Državni svet RS
16.–23. maj	Razstava slik slikanja s propolisom slikarja Branka Čušina	Kulturni dom, Koroška Bela
17. maj ob 19. uri	Slavnostna akademija in okrogla miza z gosti in zamejci ob svetovnem dnevu čebel	Kulturni dom, Postojna
17.–20. maj	26. Dnevi medu v Polhovem Gradcu	Polhograjska graščina, Polhov Gradec
18. maj	Svetovna čebelarstva konferenca	Dvorana pod Stolom, Žirovnica
18. maj ob 19. uri	Odprtje spominskega obeležja kranjski čebeli	Višnja Gora
19. maj ob 10. uri	Čebelica v muzeju	Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2, Ljubljana
19. maj	Ministrska konferenca o pomenu čebel	Brdo pri Kranju
19. maj	Odprtje čebelarstva učne poti	Dom čebelarjev Brode
19. maj ob 10. uri	Sredi Ljubljane se lahko udeležite zgodbe o čebeli, ki je našla svoj prostor tudi v muzeju.	Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2, Ljubljana
20. maj	Slovenski čebelarški praznik 2018 in 1. praznovanje svetovnega dneva čebel	Prireditveni prostor med vasema Breznica in Vrba
25. maj	Izid posebne poštne znamke, kuverte, ovitka in žiga prvega svetovnega dneva čebel	Slovenija
25. maj ob 19. uri	Obeležitev 1. svetovnega dne čebel v ČD Kokarje za Savinjsko - šaleško območje	Kulturni dom Nazarje
10. junij	Predstavitve kranjske čebele in čebelarjev na Festivalu za ljubitelje živali	Češminov park v Domžalah

Spominski kovanec ob svetovnem dnevu čebel

Vlada Republike Slovenije je na predlog Komisije za izdajo priložnostnih kovancev, ki sta jo imenovala Banka Slovenije in Ministrstvo RS za finance, odločila, da se spominski kovanec za 2 € ob svetovnem dnevu čebel izdela po idejnem osnutku avtorja Janeza Bizjaka. Spominski kovanec bo predvidoma izdan v sredini maja. Motiv kovanca je satovje v obliki globusa, ki

prikazuje vzhodno poloblo. Na kovanecu sta tudi napisana Svetovni dan čebel in Slovenija 2018.

Banka Slovenije bo v obtok dala en milijon kovancev, pri čemer bodo spominski kovanci na voljo v dveh tehnikah kovanja, in sicer v tehniki navadnega kovanja brez embalaže ter tehniki visokega sijaja v plastični kapsuli. Po izdaji spominskih kovancev v obtok bo nakup mogoče opraviti na Banki Slovenije na Štefanovi 1, Ljubljana. Numizmatične izdelke

lahko kupite tudi v izbranih poslovalnicah Deželne banke Slovenije d.d. in Nove Kreditne banke Maribor d.d., po e-pošti: numizmatika@dbi.si ali numizmatika@nkbm.si ter po pošti na naslovu: Nova Kreditna banka Maribor d.d., Gotovinski center kovancev, Zagrebška 104a, 2000 Maribor.

Lidija Senič, vodja služb ČZS

Preko ogroženosti čebel do podpor na panj

Delovna skupina na MKGP-ju intenzivno dela in pripravlja strokovne

utemeljitve, da je dandanes čebela ogrožena, saj brez čebelarjeve pomoči ne more preživeti. Strokovna utemeljitev se bo posredovalo pristojni komisiji EU s ciljem njene potrditve. ČZS verjame, da bo argumentacija uspela

in da bomo posledično čebelarji končno prišli do finančnih podpor za vzdrževanje čebel za vsako čebeljo družino za vsakega čebelarja.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Čebelarjeva nova oblačila ali polemično o čebelah in čebelarjenju ...

Vladimir Fajdiga

vsfajdiga@gmail.com

Vsi živeči organizmi, tudi čebele, ves čas bojujejo boj za obstanek. Čebelja družina, na katero lahko gledamo tudi kot na »socialni superorganizem« s sposobnostmi, ki so lastne vrsti, je razvila posebej učinkovite in uspešne obrambne mehanizme, ki so ji omogočili preživetje brez človekove pomoči vse do danes. Zdi se, da ji poskuša sodobni človek v svoji antropocentričnosti in hipohondrično povečani skrbi za njeno preživetje oziroma neogroženost onemogočiti še drug mehanizem, torej naravno selekcijo oziroma preživetje najbolj prilagojenih.

Naravna odbira čebel

Vrsti omogoča preživetje njena prilagoditvena sposobnost vsakokratnemu življenjskemu prostoru z vsemi dejavniki, tudi patogenimi. Odkar so varoje prešle z azijske čebele na zahodno medonosno čebelo, je njihova prisotnost za družine novega gostitelja večinoma usodna, če čebelar ne poseže pravočasno, najbolje z apitehničnim ukrepom prekinitve zaleganja ter ciljno in po potrebi z uporabo naravnih akaricidov, kot so organske kisline. Dejstvo je, da varoza tudi posredno povzroča veliko gospodarsko škodo.

Kljub temu se v svetu pojavljajo populacije zahodne medonosne čebele, ki kljub okuženosti z varojami in posredno virusi preživijo s sebi lastnimi prilagoditvenimi mehaniz-

mi (samoregulacijska uravnoveženost) brez čebelarjevega posega. Skrivnost uspešnega preživetja teh populacij je paradoksalno prav v odsotnosti čebelarjevega poseganja v smislu zdravljenja varoze.

Brez zdravljenja preživijo seveda zgolj prilagojene družine, ki so več rodov izpostavljene neusmiljenemu mehanizmu naravne odbire.

Narava je neizprosna, princip naravne odbire pač ne deluje zgolj ob prilagajanju na boleznin in zajedavce, temveč celostno. Ker morajo čebelje družine uspešno preživeti tudi pod množico okoljskih vplivov in drugih eksternih dejavnikov, ki so manj predvidljivi in pogosto nihajo, imajo pomembno vlogo pri selekciji na vitalnost – preživetje – lokalne danosti, kot so podnebje, nadmorska višina, pašne razmere ... (krajevni različki!!!).

Dokaz za izvrstno delovanje tega osnovnega principa – naravne odbire – je pravzaprav azijska čebela, ki je, podrejena procesu preživetja najbolj prilagojenih, brez čebelarjeve pomoči postala kos zajedavcu varoji.

Sprašujem se, zakaj čebelarji to možnost odrekamo zahodni medonosni čebeli. Tu se, vsaj zdi se utemeljeno, postavlja vprašanje, **kaj** oziroma **KDO** ogroža čebelo.

Kaj ogroža čebele

Uravnoveženost čebelje družine kot posledica avtoregulacije ter ustaljenost nalog več tisoč, skozi čebelarstvo leto fiziološko razlikujočih se osebkov, temeljita na nagonskih ravnanjih, ki so dedno pogojena. Nezanemarljiva je učljivost čebel ter posledično vedenje, ki je lahko lastno več generacijam. Čebele dokazano sledijo različnim dražljajem in signalom, ki so lahko tudi kemične in fizikalne narave in so za nas čebelarje oziroma čebelarstvo še vedno uganka.

Sodobno čebelje domovanje (panj, čebelnjak), pa čeprav čebelarstvu prijazno, dovolj prostorno, zračno ..., ter včasih skoraj »za vsako ceno« zadrževanje družine v njem nudita izvrstne pogoje za razvoj številnih bolezni. Enakomerna temperatura, zadostna vlaga, tisoči organizmov na majhnem prostoru, zaletnje tujih čebel, stalen vnos lahko tudi kontaminirane hrane (nektarja, cvetnega prahu, medu, vode) v panj so idealne danosti za razvoj patogenov, ki pa nujno še ne pogojujejo izbruha bolezni (kompenzacija infekcijskega pritiska).

Tudi **človeški dejavnik** oziroma neizkušnost, nevednost, včasih tudi nedoslednost in neznanje sodobnega

Ne kaj, ampak kdo ogroža čebelo, to je tu vprašanje.

Foto: Branko Obravnič

čebelarja (za kar sicer ni nobenega opravičila), ki pač ni več le pobiralec medu in opazovalec čebel, ampak včasih (pre)skrben gojitelj in samooklican ljubitelj ter zaščitnik čebel (pod psevdonomom) na posameznih forumih ter omejevalec naravne odbire, so dodatni stresni dejavniki, ki lahko povzročijo izbruh bolezni v panju, čemur superorganizem – čebelja družina – kljub vsem mehanizmom in strategijam, ki jih je razvijal skozi milijone let, žal ne more biti kos.

Rojenje, ki je edini naravni način tako rekoč nespolnega razmnoževanja čebel z delitvijo družine, je segment samoregulacijske uravnoveženosti superorganizma in kot tak del naravne odbire, ki ga čebelar žal zatira, preprečuje, celo črti. Bomo znova pretehtali svoj odnos do rojenja?

Čistilni nagon, ki je pri nekaterih družinah izdatneje izražen in dokazano genetsko pogojen, je parameter avtoregulacije čebelje družine; superorganizem neusmiljeno odstrani oboleli osebek. Populacijsko izgubo družina uspešno nadomešča v najkrajšem času vse dotlej, dokler ni število odmrlih (izločenih) osebkov večje od števila izleženih.

Ne nazadnje je tudi hitra **menjava generacij** ter posredno njihova fiziološka različnost (kratkoživost poletnih in dolgoživost zimskih čebel) obrambni mehanizem. Generacijski konflikt pa lahko povzročijo slabe pašne razmere, ki posledično vplivajo na fiziološko stanje čebel.

Na tem mestu velja omeniti še krajevne različke (ekotipe). Preudarnemu čebelarju je povsem jasno, da uvoz in vnos, tudi znotraj države, domnevno »čudežnega orožja proti varojam v matičnicah«, torej nakup »selekcioniiranih« matic, vzrejenih v družinah, odpornejših proti varojam, predvsem pa dobro oglaševanih, ne bo imel zelenega učinka.

Prav nasprotno z vnosom in uporabo tujih matic, pa čeprav bodo njihove potomke pravilno obarvane, in posledično radikalnim siromašenjem genetske pestrosti ter primoranostjo k sicer nenadzorovanemu parjenju, žal v sorodstvu, z vsemi incestuoznimi anomalijami, ki jih lahko predvidi vsakdo, več osnovnošolske genetike, je prihodnost kranjice in tudi čebelarstva na naših tleh že vnaprej obsojena na neuspeh.

Čebelarji kot rejci objektivno in poučeno o problematiki čebel

V tujini se je v zadnjem času odvilo kar nekaj projektov, podprtih z znatnimi finančnimi sredstvi, s področja odkrivanja novih zdravil za zdravljenje varoze, hude gnilobe ..., katerih rezultati, sicer bolj kot ne laboratorijski, so dokaj obetavni (npr. litijev klorid, lizofosfatidilholin ...). Upajmo, da bomo imeli tudi čebelarji praktiki kaj kmalu kakšno korist od njih.

Senzacionalistične izjave o **(iz)umiranju in ogroženosti čebel** in posredno človeka ter njihovo pripisovanje znanim osebnostim ne zdržijo kritične presoje in jih je treba jemati z veliko rezervo. Na nas čebelarjih je, da smo prav mi, ki smo interdisciplinarno izobraženi, tradicionalno, folklorno ter

čustveno neobremenjeni, utemeljeno kritični do njih.

Odločilna je definicija, kaj razumemo pod (iz)umiranjem čebel. **Ne poznam gojene (gojenje je s strani človeka in v njegovo korist manipulirana reja) vrste živali, ki bi bila ogrožena; ravno nasprotno**

– njena številčna pojavnost je nesorazmerna. Umetne pojave za njeno preživetje ustvarja rejec z razlogom.

Upoštevajoč apimetrijske podatke v čebelji družini letno po naravni poti umre četrtilijona, poleti približno 2000 dnevno, pozimi pa v povprečju le 30 čebel. Zaradi poganja mladih čebel, ki nadomeščajo odmrle, družina preživi. Spomladi se polega dnevno več čebel, kot jih umre, tako se družina številčno krepi. Pozimi pa vse poteka v obratni smeri, dnevno odmrle več čebel, kot se jih poleže, oziroma so družine določen čas celo brez zalege; naravno umiranje čebel je nezaustavljiv proces, številčnost čebel posledično upada. Če pozimi odmrje vse ali večina čebeljih družin na več krajih in pri več čebelarjih, lahko govorimo o zimskih izgubah oziroma »padcu družin«, kar mediji pogosto senzacionalistično označijo kot umiranje čebel. Pozimi odmrje v Evropi povprečno 10 % čebeljih družin. Zimske izgube čebeljih družin pri posameznikih nihajo med 0 in 100 %, kar ni nič posebnega. Čebelarji, ki čebelarimo brez večjih izgub, smo tako imenovana molčeca večina. Slišati je vedno le prizadete, ki tožijo na ves glas in iščejo milijone vzrokov ter grešnega kozla za najpogostejše lastno lenobo in nemarnost, včasih tudi neznanje in neizkušnost, za kar pa ni pravega opravičila ob ponudbi izobraževanja in svetovanja, ki jih pri nas nudita ČZS in veterinarska stroka. Danes je večina, vsaj teoretičnega, znanja lahko dosegljiva, žal včasih tudi nepreverjenih informacij. S klikom na miško se odpre, vsaj tako se vedoželjnemu uporabniku zdi, brezmejen svet spleta. **Paradoksalno bi bilo subvencionirati čebelje izgube; če že, je treba nagraditi vestnega čebelarja, ki je uspešno izzimil svoje čebele.** V medijih pa se širi mantra in daje vtis o zatonu čebel in čebelarstva, ki da je že na vidiku. Zimske izgube nadomestimo čebelarji z običajnim razmnoževanjem družin spomladi; tako ostaja število čebeljih družin stabilno oziroma je celo v porastu, kar velja tako za Evropo, ZDA kot druge celine. **Dejstvo je, da čebelje družine umirajo pozimi predvsem, če in ko napako stori čebelar. Glavni razlog za zimske izgube je nezadostno oziroma nepravočasno zatiranje varoj.**

Brez štetja odpada varoj pač ne gre

V pretirani skrbi za preživetje in uspešno izzimitev ter iz strahu pred izgubo družin in zaradi slabe vesti nikdar ne

Foto: Dolores Čuš

smemo zdraviti profilaktično – preventivno; veterinarska stroka svetuje, da najprej ugotovimo številčno obremenjenost – stopnjo okuženosti čebel z zajedavcem – s preverjanjem in štetjem naravnega odpada. Šele nato, če je škodni prag presežen, ukrepamo. Zdravimo seveda z registriranimi zdravili po navodilih proizvajalca in pristojnega veterinarja ter posege beležimo v dnevnik čebelarških opravil.

»Razlog za zimske izgube torej stoji za panjem in ne v njem,« je izjava čebelarške avtoritete, med čebelarji, ki vsako zimo izgube skoraj vse družine, sicer ne najbolj priljubljenega, pa vendar svetovno priznanega nemškega strokovnjaka dr. Gerharda Liebiga.

Da gre v Evropi čebelam bolje v mestih kot na deželi zaradi intenzivnega monokulturnega poljedelstva, uporabe pesticidov in intenzivnosti gnojenja, so iz trte izvite trditve, zagotavlja zgoraj omenjeni znanstvenik. Pri nas je takšnih površin malo, tudi urbano ali mestno čebelarjenje je v povojih, ki pa postaja modna muha mestnega človeka, ki ne ve, kam bi s prostim časom. Dejstvo pa je, da pridelek medu po panju pri nas in v Evropi narašča že od konca 2. svetovne vojne; zagotovo tudi po zaslugi medečih poljščin (oljne repice, sončnic, detelj ...), katerih pridelava je v povojnih letih naraščala in še

narašča, z njo pa tudi hektarski donos selekcioniranih poljščin, ki danes, na ustrezno pripravljenih tleh, bolje medijo kot nekoč. Za zaščito teh poljščin pred škodljivci se uporabljajo škropiva, ki jih lahko nadomestimo, vsaj deloma, s tretiranim semenom (seveda ne z neonikotinoidi), kar je čebelam načeloma prijaznejše in manj nevarno, ker onemogoča neposreden stik čebele s škropivom. Posebej sporni/nevarni pa so lahko herbicidi, predvsem tisti neselektivni, ki pravzaprav, razen kulturne rastline, uničijo vse za prehrano žuželk zanimive rastline v neposredni bližini zasejane kulture. Problematična pa se utemeljeno zdi, včasih tudi posredno subvencionirana, preintenzivna košnja travnikov z namenom pridelave silaže, ki ima za posledico (ne)hoteno selekcijo travinja; travniki se spreminjajo v monokulturne pustinje, kjer čebele in tudi drugi alternativni oprasovalci nimajo česa iskati.

Resnica boli, tudi čebelarška, in čisto vino, brez dodatkov, nalito v čašo, je pogosto gorkega okusa. Dokler bomo v svojem čebelarškem zelniku iskali tujega grešnega kozla, se nam in našim čebelam slabo piše. Ob varojah, virusih, azijski nosemi, hudi gnilobi in slabih letinah nam svoj prihod napovedujeta tudi azijski sršen in mali panjski hrošč ... Jim bo kranjica kos? Ji bomo v pomoč umni čebelarji s Kranjskega?

Pregledno o apitehničnih ukrepih

Vlado Auguštin

vlado.augustin@czs.si

Dobro poznavanje biologije čebel in biologije varoj lahko uporabimo pri apitehničnih ukrepih. Ti ukrepi so metode, ki čebelarjem omogočajo zatiranje oz. zmanjševanje števila varoj brez uporabe sintetičnih akaricidov. Z apitehničnimi ukrepi izločamo varoje iz gospodarskih družin in jih uničujemo zunaj panja. Zaradi tega so uporabni predvsem med vzrejno sezono in v obdobju medenja, ko uporaba teh akaricidov ni primerna.

Z apitehničnimi ukrepi so se začeli dejavno ukvarjati že kmalu po vdoru varoj v Evropo, vendar je njihov razvoj zavrla uporaba sintetičnih akaricidov, ki so bili zelo uspešni pri zatiranju varoj. Žal se je kmalu pokazalo, da ta kemična sredstva niso dolgoročna rešitev, saj se varoje nanje kmalu navadijo, tako da postanejo neučinkovite. Poleg tega pa v vosku in medu puščajo ostanke. Če je teh ostankov preveč, postane med celo neprimeren za živilo. V zadnjih letih postajajo porabniki medu čedalje zahtevnejši, zato iščejo zdravstveno neoporečne čebelje pridelke, kot so na primer čebelji pridelki iz ekološkega čebelarstva.

Z uvedbo apitehničnih ukrepov v čebelarstvo lahko dosežemo predvsem naslednje:

- razmnoževanje varoj začnemo zavirati že od zgodnje pomladi dalje;
- v čebelji družini je manj poškodovanih čebel, zato lahko pričakujemo večjo količino čebeljih pridelkov;
- čebelji pridelki (zlasti med) niso onesnaženi z ostanki sintetičnih akaricidov.

Cilj apitehničnih ukrepov je tudi zmanjšati število varoj za eno generacijo. Zmanjšanje števila varoj za eno generacijo pomeni, da se število varoj v enem mesecu ne poveča. Če izvedemo zaporedoma več apitehničnih ukrepov, je mo-

Največ čebelarjev izrezuje trotovino.

žno temeljito zmanjšanje števila varoj v čebelji družini za dve ali celo več generacij. Izbiramo lahko med številnimi apitehničnimi ukrepi, najpogostejši so:

1. Izrezovanje trotovine: Ta ukrep čebelarji že tradicionalno izvajamo v vsakdanji praksi, ko zaviramo nastanek rojilnega razpoloženja. Pokrito trotovsko zalego izrezujemo iz gradilnikov, ki smo jih za ta namen vstavili v panj (ali pa so že sestavni del panja, na primer prirejeno okence ploščiča AŽ-panja). Dokazano je, da se varoje raje razmnožujejo v trotovini, če je ta navzoča. Z izrezovanjem trotovine iz čebelje družine lahko odstranimo do polovice varoj. Če zamudimo čas, ko bi morali pokrito trotovino izrezati, in se troti izležejo, dosežemo ravno nasproten učinek. Z vstavljenim gradilnikom smo pospešili razmnoževanje varoj. Zaradi ravnovesja v čebelji družini in opravljanja naravne vloge trotov je treba dopustiti, da se nekaj trotovine poleže.

2. Naravna prekinitev zaleganja: V aktivni fazi se čebele razmnožujejo z rojenjem, ki je naravna lastnost čebel in zagotavlja obstoj vrste. Kadar družina roji, se razmnoževanje varoj za mesec dni ustavi. To pa pomeni pravzaprav eno generacijo varoj manj, kar je tudi cilj apitehničnih ukrepov. S takim ukrepom lahko premaknemo čas potrebnega zatiranja, ko število varoj v družini preseže kritično raven, v obdobje po paši. V roju so vse varoje nezaščitene na čebelah in jih je možno preprosto uničiti. Z natančnim štetjem varoj v roju lahko ocenjujemo približno, koliko varoj je v gospodarni čebelji družini – izrojencu. To nam torej da informacijo o eventualnih potrebnih ukrepih za zatiranje varoj v gospodarski čebelji družini – izrojencu – še v obdobju pridobivanja medu.

3. Umetna prekinitev zaleganja: Pri umetni prekinitvi zaleganja čebelji družini odvzamemo matico. Čebelja družina si nato sama vzredi novo matico. Pri tem ukrepu prav tako pride do motenja razmnoževanja varoj; za koliko, je odvisno od časa do pojavitve naslednje zalege. V določenem trenutku so takšne čebelje družine brez pokrite zalege, tako da so vse varoje nezaščitene na čebelah in jih je lahko uničiti.

Pri naravni ali umetni prekinitvi zaleganja moramo čez določeno obdobje računati na manj čebel. Če ta ukrep kombiniramo s koncem paše, pridelek medu lahko celo povečamo.

4. Odvzemanje zalege čebeljim družinam: Čebeljim družinam odvzamemo zalego iz različnih razlogov, npr. za oblikovanje narejencev, preprečevanje rojilnega razpoloženja, krepitev družin na paši itd. Z vsakim odvzemom pokrite zalege izločimo iz družine tudi nekaj varoj. Koliko varoj na ta način odstranimo iz družine, je odvisno od napadenosti in od obsega pokrite zalege, ki jo odvzamemo iz družine. V obdobju burnega razvoja (april, maj – čas je odvisen od moči in razvoja čebelje družine) lahko brez škode odvzamemo en ali celo dva sata povečini pokrite zalege skupaj s čebelami. S tem damo družini nov prostor za gradnjo satja in zaleganje, čebele zaposlimo in tako občutno zavremo nastanek rojilnega razpoloženja.

Z odvzemom vseh satov pokrite zalege iz panja odstranimo od 70 do 90 % varoj in s tem pomaknemo čas potrebnega zatiranja, ko število varoj v družini preseže prag škodljivosti, na obdobje po paši. Če z zalego delamo mlade družine, bomo zatiranje lahko opravili v obdobju, ko se bo zalega polegla in bodo vse varoje na čebelah.

Pri dodajanju satov s pokrito zalego (izenačevanje družin ali krepitev družin) dodajamo družini tudi varoje. Pri tem moramo biti pozorni, da ne bomo zaradi tega prekoračili praga škodljivosti (nad 2.000 varoj v čebelji družini) in s tem naredili čebelji družini več škode kot koristi!

Za zaviranje rojilnega razpoloženja oziroma povečevanje prostora matici običajno zadošča odvzem dveh do treh satov pokrite zalege. Če odvzamemo naenkrat tri sate pokrite zalege, odstranimo tako iz družine od 30 do 40 % varoj.

5. Izolacija matice: Pri tem ukrepu približno teden dni pred začetkom lipove ali kostanjeve paše vse matice pripravimo v matične kletke. Iz sata izrežemo toliko satja, da naredimo prostor, v katerega vstavimo matično kletko, vanjo pripravimo matico in si zapišemo datum pripore. Kmalu po priprtju matice se čebele zaradi prešibkega širjenja matičnih feromonov počutijo napol brezmatične. Čebelje družine s starejšo in že omagano matico, ki izloča manj feromonov, po navadi začnejo graditi zasilne matičnike, zato moramo po osmih dneh družine s priprtimi maticami pregledati in iz njih odstraniti vse zasilne matičnike. Tehnološki ukrep osamitve matice traja najmanj 21 dni, da se v čebelji družini izleže vsa pokrita zalega, prav tako pa je medtem končana tudi paša na lipi ali kostanju. Vse varoje morajo hočeš, nočeš na plan, tako da jih je večina na čebelah. Ker smo jim onemogočili nadaljnje razmnoževanje, doživijo varoje v boju za obstanek neke vrste stres, ki povzroča njihovo hitro odmiranje po naravni poti. Zdaj je tudi pravi čas za temeljito uničenje varoj.

Če hočemo biti čebelarji uspešni pri zatiranju varoj, ne smemo v nobenem trenutku dovoliti, da število varoj prestopi prag škodljivosti. Ker v pašnem obdobju ne smemo uporabljati sredstev za zatiranje varoj, lahko čebelam pomagamo z apitehničnimi ukrepi in na ta način odstranjujemo varoje iz čebelje družine. Vsak čebelar bo uporabil svojemu znanju, tehnologiji in razvoju čebel primerno metodo.

Rojenje pomeni naravno prekinitev zaleganja.

Foto: Marjan Janežič

Na čebelarskem kongresu Beecome o ponaredkih medu

Mag. Andreja Kandolf Borovšak

svetovalka JSSČ za varno hrano
andreja.kandolf@czs.si

Kot smo že pisali v prejšnji številki, je v avstrijskem Gradcu od 23. do 25. februarja 2018, v organizaciji Evropskega združenja profesionalnih čebelarjev in Evropske čebelarske konfederacije Beelife, potekal Evropski čebelarski kongres z razstavo čebelarske opreme, imenovan Beecome. Na kongresu so bili predstavljeni tudi stališča glede zelo aktualne teme potvorbe medu na svetovnem trgu medu in pirolizidin alkaloidi v medu.

O ponarejenem medu na tržišču

Dr. Norberto Garcia, predsednik mednarodne organizacije izvoznikov medu (International Organization of Exporters of Honey), meni, da se nam ponarejevalci medu smeji. Ponarejenega medu je vse več na trgovskih policah in uničuje celotno industrijo. Med je na šestem mestu ponarejenih živil na lestvici EU. 1,4 vzorca medu od desetih je ponarejenih. V Avstriji njihova Agencija za zdravje in varnost živil (AGES) ugotavlja, da 18 vzorcev od 538 ni skladnih z zakonodajo. Strokovnjaki sicer menijo, da je težava večja, kot kažejo omenjene številke, saj večine ponaredkov ne odkrijejo. Po drugi

strani pa so ponaredki tudi nenamerni, saj morajo čebelarji čebelje družine zaradi podnebnih sprememb krmiti. Tisti, ki namerno ponarejajo med, točno vedo, kako je mogoče prevrati laboratorije. Trenutno je obetavna metoda za odkrivanje ponaredkov jedrska magnetna resonanca (NMR).

Garcia pravi, da se že iz statističnih podatkov vidi, da je med ponarejen. Kitajska letno proizvede 474.000 ton medu, Turčija 81.000, celotna Evropa 161.000 ton. Odkar so ZDA uvedle kazenske tarife na kitajski med, je vse več izvoznikov iz drugih azijskih držav. Kitajska izvozi Tajske in nenadoma Tajska izvažajo ogromne količine medu. Od leta 2007 do 2016 se je izvoz iz Kitajske, Ukrajine, Vietnama, Tajske in Indije povečal z 89.500 ton na 270.000 ton. Nemogoče je, da bi se ob takšnem propadu čebeljih družin pridelava medu tako povečala. V Avstriji so v letu 2007 uvozili 88 ton medu iz Kitajske, 69 iz Ukrajine in nič iz Tajske. Leta 2017 so 590 ton uvozili iz Kitajske, 995 ton iz Ukrajine in 158 ton iz Tajske. Cena kilograma medu, ki ga Kitajska uvozi iz EU, je 5,23 EUR, cena medu, uvoženega iz Kitajske v EU, je 1,51 EUR. Garcia ocenjuje, da je škoda, ki se dela s ponarejenim medom, za poštene čebelarje vredna 600 milijonov EUR. Čebelarji se nočejo izpostavljati v medijih glede ponaredkov medu, ker se bojijo, da nihče več ne bo kupil medu, če se bo o tem govorilo v medijih. Ekonomska škoda pa je samo vrh ledene gore. Če čebelarjenje ne bo ekonomsko sprejemljivo, bo manj čebel, rastline ne bodo oprasene, zmanjšala se bo biodiverziteteta, porušilo se bo biološko ravnovesje. Rastline

Bodo slovenske čebele še oprasile naša polja?

Slovenci smo znani po svetu kot narod čebelarjev. Po organiziranosti in strokovnem znanju je to resnica. Znali smo organizirati kongres Apimondie, vso svetovno javnost in politiko smo poenotili za svetovni dan čebel, v svet prodiramo s slovenskim zajtrkom z medom ... Vendar so na obzorju črni oblaki za slovensko čebelarstvo. Po veliki krizi, ki jo je neupravičeno povzročila birokratka s svojo izjavo o nekakovostnem slovenskem medu, se je zmanjšala prodaja našega medu za 50 %. Po izrazito slabih dveh letinah zaradi pozebe se v zadnjem času pojavljajo trgovske reklame za med po ceni 3,49 EUR. Če od te cene odbijemo stroške prevoza iz Kitajske, maržo uvoznika iz Hrvaške, stroške pakiranja, maržo našega veletrgovca in maloprodaje **pridemo do cene sladkorja**. Ta med se proizvaja, ne prideluje, v tovarnah in se v velikih količinah uvažuje v Evro-

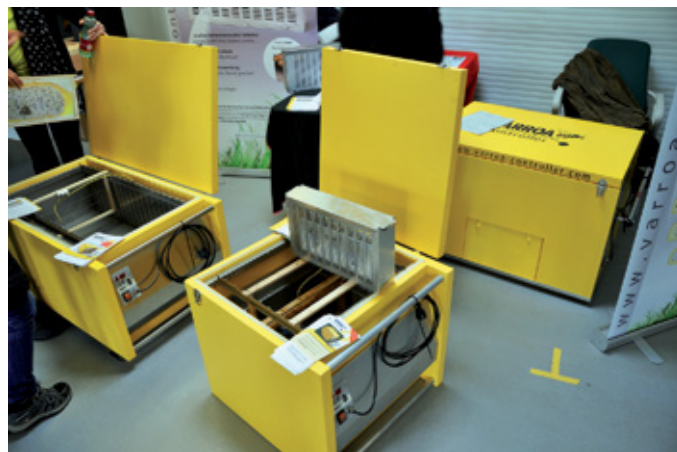
po. Sem 74-letni čebelar iz stare čebelarske družine po obeh straneh staršev, ki v teh dneh začne svojo 64. čebelarsko sezono. V tem času sem pridelal mnogo ton slovenskega medu. Imam sina, naslednika, ki se poklicno ukvarja s čebelarstvom. Močno sem zaskrbljen predvsem nad njegovo prihodnostjo, saj je takšna nelojalna konkurenca pri prodaji medu težava. Težko prodamo svoje pridelke za pošteno ceno. To je poguba slovenskega čebelarstva. V zadnjih letih smo vzgojili nov, mladi rod čebelarjev, vendar v takšnem stanju zanje ni perspektive. Sprašujem se, kdo bo oprasoval pridelke na slovenski zemlji. Zato pozivam slovenske kontrolne organe, naj poostrijo kontrolo nad temi proizvodi. Obsojam neizprosni boj trgovskih verig za večje dobičke in prosim slovensko javnost, naj bojkotira nakupe v takšnih trgovinah.

Maks Medved, čebelarski mojster

in živali bodo propadle, tako da je vojna proti ponaredkom medu vojna vsega človeštva, ne samo čebelarjev.

Pirolizidin alkaloidi

Druga vroča tema s področja medu je bila prisotnost pirolizidin alkaloidov (v nadaljevanju PA) v medu, za katere je tudi evropska organizacija za varnost živil izdala opozorilo. V nemškem časopisu je bil objavljen članek, da med vsebuje PA in je zato strupen. Avtor predstavitve na kongresu, dr. Thomas Gloger, je prepričan, da je bil naslov pretiran in da obstaja nevarnost, samo če čebele nabirajo nektar na monokulturi, ki izloča nektar z višjo vsebnostjo PA. PA so strupene snovi, ki jih izločajo rastline kot obrambo pred rastlinojedci. Do sedaj so v rastlinah odkrili več kot 350 PA, približno polovica teh je strupenih za ljudi in živali, pri čemer povzročajo poškodbe jeter in pljuč. Največ PA vsebujejo predstavniki družin nebinovk, srhkolistovk in metuljnic. Od njih so v medu najpogostejše grint (*Senecio* spp.), konjska griva (*Eupatorium* sp.), regrat (*Tussilago farfara*), navadni gadovec (*Euchium vulgare*), navadni boreč (*Borago officinalis*) in spominčica (*Myosotis* spp.). Če čebele nabirajo nektar ali cvetni prah na teh rastlinah, se PA lahko prenesejo v med. V Švici so naredili raziskavo vsebnosti PA v medu in ugotovili, da je 54 % analiziranih vzorcev PA vsebovalo v povprečju 6,7 µg/kg, največ so jih vsebovali vzorci cvetličnega medu alpskih ob-

Komora za segrevanje zalege, t. i. »savna za čebele«, kot metoda zatiranja varoj

močij. Na vsebnost vplivata tip prsti in stanje rastline. Kar čebele nabirajo med na raznovrstnih rastlinah, tako ni tveganja, da bi med vseboval višje količine PA, tveganje nastane, če bi čebele nektar ali cvetni prah obilno nabirale na omenjenih rastlinah, zato naj čebelarji pazijo, da okrog čebelnjaka ne sadijo boreča, grinta, spominčice. V Nemčiji organizacije, ki se ukvarjajo z varnostjo hrane, priporočajo, da ne uživamo več kot 0,007 µg PA na dan na kg telesne mase. Če oseba, ki ima 60 kg, na dan poje 20 g medu, v tem medu ne sme biti več kot 21 µg PA na kg medu. PA sicer vsebujejo tudi čaji (rdeči grm – rooibos, črni, zeleni, kamilični ...).

Foto: Vlado Augustin

Dobre prakse ekološkega čebelarjenja na Tirolskem

Mitja Zupancič*, univ. dipl. inž. zoot., in mag. Andreja Kandolf Borovšak**

* Svetovalec specialist II za področje ekološkega kmetovanja pri KGZS – Zavod CE in ** svetovalka JSSČ za varno hrano
mitja.zupancic@ce.kgzs.si in andreja.kandolf@czs.si

Oktobra lani smo odšli na ogled čebelarških praks na območje Tirolske. Strokovna ekskurzija je bila zasnovana na podlagi želja po pridobivanju informacij o praksah ekološkega čebelarjenja tamkajšnjih avstrijskih čebelarjev in tudi označevanja in prodaje čebelarških pridelkov in izdelkov, ki se tržijo v okviru shem višje kakovosti v Avstriji.

Čebelarstvo Grünwald v Vorderlengau pri Saalbachu

V čebelarstvu Grünwald sta nas sprejela prisrčen gospod in njegova žena, ki na turistično zanimivem območju na

1200 m n. m. čebelarita že 55 let. Na območju se pojavljajo pašne na rododendronu, regratu in tudi gozdnem drevju, predvsem iglavcih in javorju. Donos medu na družino je pri njih v povprečju 30 kg/čebeljo družino na leto. Gospod pri svojih 83 letih čebelarji v nakladnih panjih. Njegovo čebelarstvo je sestavljeno iz 100 gospodarskih čebeljih družin, poleg tega pa ima vedno v rezervi še približno 30 rezervnih družin, ki jih običajno spomladi proda. Čebelarji na štirih lokacijah. Tudi pri njih so velika težava varoje. V posameznih letih so čebelarji izgubili precejšen delež čebeljih družin, za razliko od njihovega čebelarstva. Tudi pri njih ugotavljajo, da varoje iz leta v leto postajajo agresivnejše in odpornejše in s tem težje obvladljive. Z veseljem nam je zelo podrobno predstavil svoj pristop do zatiranja varoj, katerega rezultat so vse ohranjene čebelje družine, ki naslednje leto tudi napolnijo medišča.

V svoji praksi za obvladovanje populacije varoj uporablja tehnološke ukrepe – predvsem omejevanja zaleganja matice ter mravljinčno in oksalno kislino. Metodo omejevanja matice začne pred nastopom rojilnega razpoloženja. Pri njih je to nekje okrog 25. maja, ko se pojavijo glavne pašne, zaključijo pa se okrog 1. julija. V preteklosti je to delal v klasičnem na-

Slika 1: Na novo skonstruiran panj z dodanim delom za omejevanje matice (levo) rekonstrukcija panja, desno star sistem znotraj naklade

kladnem panju na toplo stavbo, vendar je zaradi obilice dela prestavljanje zgodnjih naklad spremenil zasnovi spodnje naklade in je del, kjer je omejena matica, uredil tako, da do njega dostopa, ne da bi dvigoval zgornje naklade (Slika 1 in 2). Oddelek je od drugih satov v nakladi ločen z matično rešetko. Najprej poišče matico in jo prestavi v omejen prostor, kjer lahko zalega. Ko je sat zaležen in zalega pokrita, sat nadomesti z novim praznim satom. To ponovi štirikrat. Nato matico izpusti. Če čebele v tem času v sprednjem delu panja vzredijo novo matico, pa glede na oceno in lastnosti stare matice običajno novo pusti in staro odvzame. Z odvzetimi sati izdeluje narejence, ki jih tretira z mravljinčno kislino (nosilec, iz katerega postopoma izhlapeva MK). Ker se v tem času v gospodarski družini poleže vsa zalega in je nepokrita zalega prisotna le v oddelku, kjer je priprta matica, se vse varoje začnejo koncentrirati v ta del, saj se lahko razmnožujejo le tu. S tem ko odvzema te sate iz gospodarskih družin, odstrani večino varoj in pridela večje količine medu.

Za zatiranje varoj so uporabljali tudi grelni komoro za sate z zalego, s katero pa gospodar ni bil zadovoljen. Poleg tega v čebelarstvu vzrejajo tudi matice. Zanimiv je tudi sistem čebelarjenja v nakladnem sistemu, ki ga je razvil tako, da so ti postavljeni v lesen čebelnjak v dveh etažah. Za zimsko krmljenje uporabljajo bio apiinvert. Cena proizvoda je 1,6 EUR/l. Čebele nakrmi v 14 dneh.

Rajski vrt ob jezeru Schwarzsee

Nato smo se odpravili v park rastlin in čebel, poimenovan tudi Rajski vrt, ob jezeru Schwarzsee, ki ga oskrbuje lokalno čebelarstvo. Glavni namen vrta je izobraževanje čebelarjev lastnega društva, del zemljišč, ki jih imajo v najemu, pa so zasadili z medovitimi rastlinami, predvsem s poudarkom na medovitih plevelih, saj želijo ljudem pokazati tudi koristi teh za čebeljo populacijo. Na ta način želijo ozavestiti domačine, kako sodelovati z naravo in sa-

diti medovita drevesa, zelišča ...

V letih 2013/14 so na tem območju beležili velike izgube čebeljih družin, v tem obdobju je padlo 53 % čebeljih družin. Pri njih gospodarijo v skladu z zahtevami ekološkega čebelarjenja. Tako

uporabljajo hlapilnike Nassenheider in Liebig, s katerimi zatirajo varoje. Prvo tretiranje izvedejo že do konca julija. Uporabljajo 85-% mravljinčno kislino v količini, ki zadostuje za 14-dnevno delovanje. Zdravijo dvakrat, običajno v obdobju konec julija, začetek in konec avgusta ter začetek septembra. Po dvakratnem zdravljenju čebele nakrmijo na enak način kot pri prvem čebelarju. Po zadnjem zdravljenju z MK kontrolirajo naravni odpad varoj. Konec novembra opravijo prvo zimsko zatiranje varoj z oksalno kislino. Zdravijo zopet dvakrat. Najprej uporabijo Bienenwohl, povprečno 40–50 ml na čebeljo družino, ter nato zamegljevalnik, s katerim aplicirajo v družino v obliki aerosola oksalno kislino – Apibioxal – v času, ko v družini ni več zalege. Zamegljujejo dve minuti na družino s 15-% raztopino oksalne kisline. Če pri čebelarju propade več kot 30 % čebeljih družin, mora to obvezno prijaviti pristojnemu veterinarju.

Slika 2: Notranjost čebelnjaka z nakladnimi panji

Šola za kmetijstvo (Landwirtschaftliche Landeslehranstalt) v Imstu

Na šoli imajo močno razvito čebelarstvo dejavnost, tako v praksi kot tudi v učnem programu. Na šoli nas je sprejel tudi predstavnik organizacije Agrarmarketing Tirol, ki nam je povedal vse o tej organizaciji in trženju proizvodov z višjo kakovostjo v okviru njihove zaščitne znamke (Qualität Tirol). Organizacija obstaja od leta 1995. Zadolženi so za marketing in turizem. Financirajo jo dežela Tirolske in njihovi člani. Imajo štiri glavne cilje, ki so:

- znak kakovosti – Kakovost iz Tirolske,
- izvorna garancija porekla,
- povezovanje med kmeti in potrošniki ter
- ozaveščanje potrošnikov.

Predvsem dajejo poudarek dvigu ozaveščenosti potrošnika in posledično povečevanju povpraševanja po lokalnih proizvodih ter doseganju višje cene za lokalne proizvode. Znamka, ki jo uporabljajo za proizvode, zagotavlja, da so proizvodi pridelani na Tirolskem. V okviru znamke so lahko tudi bio proizvodi. Območje, ki ga pokriva organizacija, se razteza na 4000 km². Poleg medu znamka zajema tudi mleko in mlečne proizvode, meso in mesne izdelke, sadje in proizvode iz sadja.

Pomembna naloga te organizacije je tudi povečanje ponudbe lokalnih proizvodov v hotelih na območju, kar predstavlja odlično tržno možnost, saj na območju Tirolske beležijo 45 mio. nočitev letno. Njihova naloga je tudi svetovanje kmetom pri prodaji, izgradnji in opremitvi prostorov za trženje, z namenom čim boljše prodaje. Želijo, da so proizvodi pakirani v čim več oblik, saj so s tem dostopnejši potrošniku.

Prodajo medu pod to blagovno znamko izvaja Spar, razvoj trženja in prodaje pa je prevzela čebelarstva organizacija. Prodaja temelji na gozdnem in kremnem medu. Mali čebelarji tako prodajo svoj med po grosistični ceni 9 EUR/kg. Med pakirajo v manjšo embalažo, ne prodajajo kilogramskih polnjenj, zato maloprodajna cena tega medu dosega 25 EUR/kg. Pridelajo majhne količine, zato je večina medu v obliki darilne embalaže. Pogoj za prodajo medu v okviru te znamke je, da so čebele celo leto na območju Tirolske. Prepovedano je krmljenje med pašno sezono. Med ne sme biti segret nad 40 °C, kristali v medu ne smejo biti vidni. Barva in viskoznost morata biti značilni. Lahko ima največ 17 % vode, > 90 E/kg aktivnosti invertaze, < kot 5 % saharoze, in ker je v blagovno znamko vključen samo gozdni med, mora biti električna prevodnost vsaj 800 S/cm. Če kateri od parametrov ne ustreza, se med ne trži pod to blagovno znamko. Analizo v delu (20 %) plača čebelar, v 80 % pa je plačana iz programa, ki ureja izvajanje ukrepov s področja čebelarstva. Podobno kot pri nas se čebelar lahko odloči tudi za senzorično ocenjevanje medov. Na ravni celotne Avstrije letno na ocenjevanjih medov ocenijo približno 1500 vzorcev.

Odkup omenjenega medu izvaja tirolska zadruga čebelarjev. Vsak med, ki ga želi čebelar prodati, gre najprej v analizo, če ne odgovarja standardom, ga zavrnejo ali pa ga prodajo po drugih tržnih poteh. Za promocijo in trženje uporabljajo vse sodobne medije (Facebook, spletna stran ...), izdajajo pa tudi svoj katalog. Vsi proizvodi imajo enotno celostno podobo. Imajo usposobljene kmete, ki promovirajo svoje proizvode v različnih trgovskih središčih na Tirolskem.

Po predstavitvi organizacije za trženje in promocijo pa nam je bila predstavljena tudi šola, v kateri smo bili, ter podrobneje razložena čebelarstva dejavnost na njej. Ob koncu pa smo si ogledali tudi prostore, ki so namenjeni čebelarski dejavnosti na šoli (točilnica, skladišče, laboratorij ...). Šola obstaja

Foto: Mijja Zupancič

Slika 3: Učni čebelnjaki kmetijske šole v Imstu

ja od leta 1920. Kmetije na območju so razdrobljene, zato so poleg kmetijske dejavnosti razvile tudi čebelarstvo dejavnost. Na šoli gospodarijo z 250 čebeljimi družinami (Slika 3). Izbrazužejo tako čebelarje kot tudi tiste, ki bi želeli to postati. Na Tirolskem gospodarijo s 40.000 čebeljimi družinami. Povprečen donos je 10–15 kg na čebeljo družino. Pridelujejo gozdni, mešani in cvetlični med. Povprečna cena medu pri čebelarju je 13 EUR/kg. V šoli izvajajo različne tečaje (trženje pridelkov, vzreja matic, pridelava propolisa, delo pri čebelah, zatiranje varoj in trženje kozmetike), predavajo pa tudi v društvih. Tečaj za začetnike traja en teden. Sprejemajo in vodijo tudi večje skupine gostov, ki želijo spoznati čebelarstvo dejavnost, poleg tega pa dnevno svetujejo čebelarjem s področja tehnologije. V šoli imajo tudi majhen laboratorij, ki je pooblaščen za analizo medu, ki je pogoj za trženje medu v okviru njihove blagovne znamke, ter dobro opremljeno točilnico in skladišče.

Iz programa ukrepov, ki ureja izvajanje ukrepov s področja čebelarstva, se v Avstriji poleg analiz medu financira tehnična pomoč čebelarjem. Čebelar začetnik, ki je opravil 32-urni tečaj in je kupil tri družine s panji ter knjigo, je deležen pomoči v znesku 260 EUR, drugim čebelarjem pa se sofinancira nakup čebelarske opreme, do največ 40 %, pri čemer prejme čebelar po 20 EUR na čebeljo družino. Čebelar, ki se prijavi na ukrep, mora imeti opravljeno usposabljanje s področja higiene ter opravljeno analizo medu.

Posvet »Ekološko kmetovanje za bolj zdravo življenje«

V torek, 27. februarja 2018, je v državnem svetu, v organizaciji in v sodelovanju z državnim svetom, MKGP, KGZS in Zvezo društev ekoloških kmetov Slovenije, potekal posvet o razvoju ekološkega kmetovanja »Ekološko kmetovanje za bolj zdravo življenje«. Na posvetu se je zbralo veliko uglednih predavateljev, ekoloških kmetovalcev in kritičnih razpravljavcev.

Ekološkemu kmetovanju je preko Programa razvoja podeželja 2014–2020 v tem obdobju namenjeno približno 65,

milijonov EUR. V Sloveniji se vsako leto beleži porast ekološkega kmetovanja, v letu 2017 je bilo v ekološko kontrolo vključenih že 3635 kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 5,2 % vseh kmetij. Za ukrep ekološko kmetovanje je v PRP-ju po letu 2020 zastavljen cilj 55.000 ha in 5000 kmetijskih gospodarstev, kar pa je še vedno premalo, da bi se pokrilo vse povpraševanje po ekoloških proizvodih, saj slovenski potrošniki vedno več povprašujejo po svežih vrtninah, svežem sadju in predelanih mesnih proizvodih.

Število ekoloških kmetij se sicer povečuje, ključno pa je tudi stalno izobraževanje kmetov o novih tehnologijah. Med ovirami za razvoj ekološkega kmetijstva so na posvetu izpostavili razdrobljenost ponudbe, dolge transportne poti, neracionalno poslovanje ter nepovezanost in neorganiziranost vseh udeleženih akterjev. Zato je bilo na posvetu še posebej poudarjeno, da je na področju ekološkega kmetovanja nujno potrebno povezovanje, ki lahko zagotavlja ustrezno ponudbo na trgu tako potrošniku, ki vedno bolj posega po lokalnih proizvodih, kakor tudi javnim zavodom. Ti imajo od novembra lani preko GZS – Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij dodeljen brezplačen dostop do spletne aplikacije Katalog živil za javno naročanje. Do sedaj je že 62 javnih zavodov izpeljalo javno naročilo preko te aplikacije.

Vzporedno z razvojem ekološkega kmetijstva v Sloveniji beležimo tudi razvoj ekološkega čebelarstva, saj je poleg vseh drugih področij tudi to področje podrobno opredeljeno v evropskih predpisih in deloma tudi v nacionalnih. Podatki o številu ekoloških čebelarjev, na katerih običajno gradimo analizo stanja, govorijo v prid rasti in povečevanja tovrstnih čebelarstev. Če smo pred letom 2012 govorili o približno 40 čebelarstvih, ki so bila vključena v ekološko

čebelarstvo, lahko rečemo, da se je po tem letu število ekoloških čebelarstev začelo postopoma povečevati. Tako smo v letu 2016 dosegli 61 čebelarstev, po podatkih pa naj bi v letu 2017 dosegli številko 65. Tudi število čebeljih družin je zelo različno pri čebelarjih. Tako smo imeli v ekološko čebelarstvo v letu 2016 vključene takšne čebelarje, ki so gospodarili s 50 in več čebeljimi družinami, kot tudi manjše čebelarje.

Odločitev za ekološko čebelarstvo je običajno posledica vse bolj ozaveščenih potrošnikov ali lastnega prepričanja čebelarja posameznika. Vsekakor bo za nadaljnji razvoj pomembna tudi tesnejša povezava vseh, ki pridelujejo čebelje pridelke, v okviru tega sistema, ki je ne nazadnje priznan tudi kot shema kakovosti in daje možnosti za dodatno označevanje čebeljih pridelkov. Povezovanje na ravni prakse na začetku lahko pomeni lažje naročanje določenega repromateriala (ekološki sladkor), ki bo vplival na ekonomiko pridelave, končno pa tudi možnosti skupne ponudbe in predstavitve ekološkega čebelarstva na trgu.

Udeleženci posveta o ekološkem kmetovanju so v svojih razpravah opozorili tudi na pomanjkljivo poznavanje potrošnikov živil ekološke pridelave. .

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

Ostanki akaricidov v čebeljih pridelkih

Nataša Lilek

svetovalka JSSČ za varno hrano
natasa.lilek@czs.si

V skladu z Uredbo o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2017–2019 in Programa podpore laboratorijem za analizo čebeljih pridelkov so se v okviru tretjega sklopa v letu 2017 izvajale analize čebeljih pridelkov (cvetni prah, propolis in vosek) na prisotnost ostankov akaricidov kumafosa, timola ter razpadnih produktov amitraza. Rezultate teh analiz objavljamo v nadaljevanju. Rezultate analiz ostankov akaricidov v medu pa smo objavili v SČ 2/2018 na str. 43.

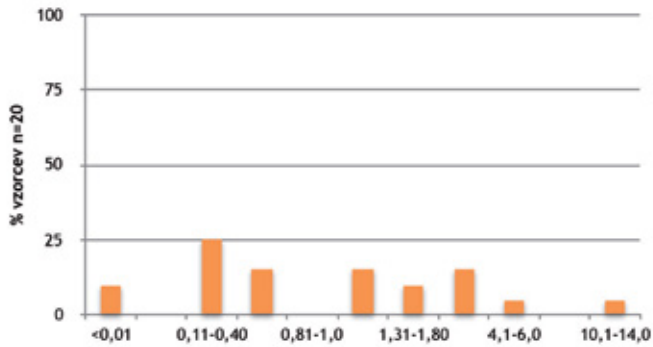
Za med in cvetni prah je, na podlagi Uredbe komisije (EU) št. 37/2010 z dne 22. 12. 2009 o farmakološko aktivnih snoveh in njihovi razvrstitvi glede mejnih vrednosti ostankov v živilih živalskega izvora in Uredbe Komisije (ES) 396/2005 o mejnih vrednostih ostankov pesticidov v ali na hrani in krmi rastlinskega in živalskega izvora ter o spremembi Direktive Sveta 91/414/EGS, **predpisana najvišja mejna vrednost (MRL) ostankov** po uporabi zdravila v veterinarski medicini, ki jo Evropska skupnost sprejme

kot zakonsko dovoljeno ali priznано kot sprejemljivo v ali na živilu. **Za propolis in vosek najvišjih dovoljenih mejnih vrednosti za zdaj še ni predpisanih.**

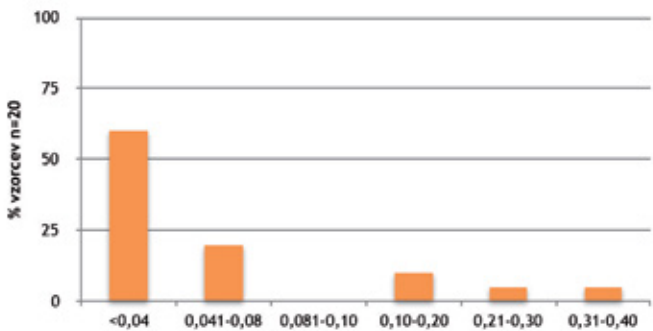
Vzorci za analizo smo zbirali naključno glede na prostovoljno odločitev čebelarjev. Zbranih je bilo 20 vzorcev voska, pet vzorcev propolisa in pet vzorcev cvetnega prahu osmukanca iz različnih statističnih regij Slovenije. Kemijske analize so bile opravljene na Inštitutu za ekološke raziskave ERICO. Določala se je vsebnost kumafosa, amitraza in njegovih razpadnih produktov ter timola v navedenih čebeljih pridelkih.

Rezultati analiz voska

10 % vzorcev voska ostankov kumafosa ni vsebovalo. 40 % vzorcev voska je vsebovalo ostanke kumafosa pod 1 mg/kg, 50 % vzorcev voska pa več od 1 mg/kg, kar je po podatkih iz literature mejna vrednost, ko začne kumafos prehajati v čebelje pridelke. Najvišja vsebnost kumafosa v vzorcu voska je bila 13,30 mg/kg. V letu 2014 je imelo več kot 1 mg/kg kumafosa 47 % vzorcev. Tudi izmerjena najvišja vrednost ostankov kumafosa v vosku je bila v letu 2014 nižja (8,76 mg/kg) (Kozmus in sod., 2014) v primerjavi z letom 2017. 60 % analiziranih vzorcev voska amitraza ni vsebovalo. V osmih vzorcih voska pa so bili zaznani njegovi razpadni produkti, in sicer dimefilnilformamid (DMF). Najvišja vrednost amitraza v vzorcu voska je bila 0,37 mg/kg. V letu 2014 73 % vzorcev voska ni

Odstotek analiziranih vzorcev voska glede na vsebnost kumafosa (N = 20)

Odstotek analiziranih vzorcev voska glede na vsebnost amitraza (N = 20)

vsebovalo amitraza (Kozmus in sod., 2014). Timola v vosku nismo našli.

Rezultati analiz propolisa

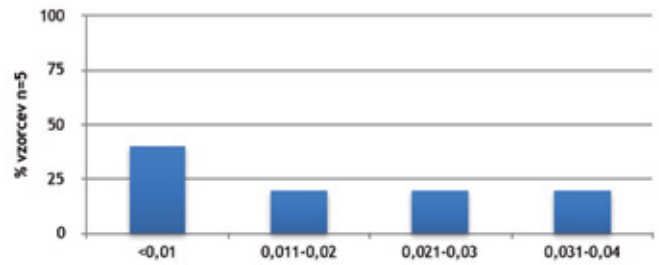
40 % vzorcev propolisa ostankov kumafosa ni vsebovalo (< 0,01 mg/kg). Najvišja zaznana vrednost ostankov kumafosa v propolisu je bila 0,34 mg/kg. Izmerjene vrednosti so bile v primerjavi z letom 2014 veliko nižje, saj je bila v letu 2014 zaznana najvišja vsebnost ostankov kumafosa v vzorcu propolisa 9,1 mg/kg (Kozmus in sod., 2014). Trije vzorci propolisa niso vsebovali ostankov razpadnih produktov amitraza (< 0,05 mg/kg). V enem vzorcu se je zaznal dimetilfenilmetilformamidin (DPMF) v koncentraciji 0,73 mg/kg ter v enem vzorcu DMF (0,21 mg/kg) in DPMF (2,28 mg/kg), ta vzorec je posledično vseboval tudi najvišjo koncentracijo amitraza, ki je znašala 4,54 mg/kg. Timola v propolisu nismo našli.

Rezultati analiz cvetnega prahu

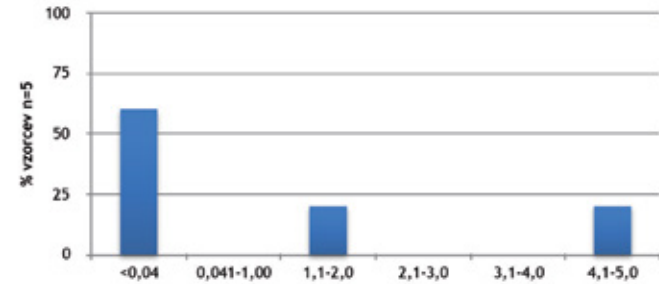
V analiziranih vzorcih cvetnega prahu ostankov kumafosa in razpadnih produktov amitraza nismo zaznali (< 0,05 mg/kg) oz. so bili pod mejo določljivosti aparature. Tudi timola v cvetnem prahu nismo našli (< 0,02 mg/kg).

Kaj nam povedo rezultati

Vosek je čebelji pridelek, ki je poleg propolisa najbolj obremenjen z ostanki kumafosa, ki je učinkovina za zatiranje va-

Odstotek analiziranih vzorcev propolisa glede na vsebnost kumafosa (N = 5)

Odstotek analiziranih vzorcev propolisa glede na vsebnost amitraza (N = 5)

roj. Najvišja dovoljena meja ostankov kumafosa in amitraza v satju (vosku) ni predpisana. Pri vsebnosti več kot 1 mg/kg v vosku pa začne prehajati tudi na druge čebelje pridelke in s tem predstavlja grožnjo varnosti teh pridelkov. **Za zatiranje varoj se morajo uporabljati dovoljena oz. registrirana sredstva. Predvsem je pomembno, da uporabimo takšna, ki v vosku in čebeljih pridelkih ne puščajo ostankov** (uporaba sonaravnih sredstev). **Priporočajo se čim večja menjava satja** in uporaba satnic, v katerih je preverjeno, da ostankov kumafosa ni (ekološke satnice, satnice s certifikatom, čiščenje voska). Tudi v propolisu se ostanki kumafosa in amitraza pojavljajo v večjih (miligramskih) koncentracijah. Propolis je treba pridobivati v skladu z dobro čebelarstvo prakso, kar pomeni, da uporabljamo namenske pripomočke (mrežice) ter da za zatiranje varoj uporabljamo le sonaravna sredstva. Cvetni prah je čebelji pridelek, ki je najmanj izpostavljen vplivom čebelarjenja in morebitnemu onesnaženju, ki izvira iz čebelarstva. Kljub temu se je v preteklosti že izkazalo, da je lahko tudi cvetni prah osmukanec obremenjen z ostanki sintetičnih akaricidov, ki se uporabljalo za zatiranje varoj (učinkovini kumafos in amitraz) (Kozmus in sod., 2014; Kandolf in sod. 2016).

Viri:

- Bogdanov, S. (2006): Contaminants of bee products. *Apidologie* 37, str. 1–18.
- Kozmus, P., Auguštin, V., Samec, T., Lilek, N., Kandolf Borovšak, A., Šešerko, M. (2014): Poročilo o izvajanju Programa kontrole medu in čebeljih pridelkov. Čebelarstva zveza Slovenija.
- Kandolf Borovšak, A., Lilek, L., Samec, T., Noč, B., Kozmus, P. (2016): Končno poročilo o ugotavljanju vpliva ostankov zdravil ter drugih škodljivih snovi na čebelje pridelke, na zdravje in preživetje čebeljih družin, v skladu z Uredbo o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2014–2016. Čebelarstva zveza Slovenije.
- Lilek, N., Bedek, M., Glinšek, A. (2017): Poročilo o izvedbi Programa podpore laboratorijem za analizo čebeljih pridelkov – sklop 3. Analiza cvetnega prahu, propolisa in voska na ostanki kemičnih sredstev za zatiranje varoje. Čebelarstva zveza Slovenije in ERICo d.o.o. Velenje.

Karakterizacija čebeljih pridelkov, 2. del

mag. Andreja Kandolf Borovšak

svetovalka JSSČ za varno hrano

andreja.kandolf@czs.si

V drugem delu objavljamo povzetek poročila o raziskavi karakterizacije propolisa.

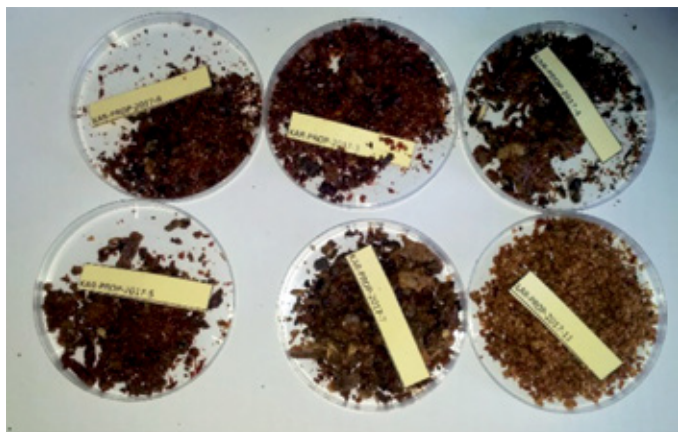
Propolis

Propolis je lepljiva, smolnata snov, grenkega okusa in močnega, prijetnega vonja po rastlinskih popkih, medu, vosku. Glavna naloga propolisa v panju sta ohranjanje sterilnega okolja in preprečevanje nastanka bolezni v čebelji družini. Je gradbeni in dezinfekcijski material v panju, saj je naravni antibiotik s širokim spektrom delovanja. Deluje protimikrobno, protivnetno, proti tumorjem, razjedam in drugim povzročiteljem bolezni, je dober antioksidant.

Izdelki iz propolisa se prodajajo kot prehransko dopolnilo, uporabni so v medicini in kozmetiki. V različnih državah imajo različen status. Številni si prizadevajo za standardizacijo osnovnih količin nekaterih sestavin v propolisu, kar pa je zelo težavno, saj so med propolisi ogromne razlike, kljub vsemu pa vsi kažejo podobno mikrobiološko dejavnost, ki je lahko posledica sinergističnega delovanja sestavin propolisa.

Sestava propolisa

Sestava propolisa je raznolika, odvisna je od rastlin, na katerih so čebele nabirale surovine zanj, od podnebnih razmer v času nabiranja pa tudi od načina pridobivanja in vrste čebel, ki imajo močno preferenco do posameznega tipa rastlin. V grobem propolis sestavljajo smole (fenolne spojine) in rastlinski balzami (50 %), vosek (30 %), eterična olja in aromatske sestavine (10 %), cvetni prah (5 %) ter druge sestavine, kot so aminokisljine, vitamini, minerali in netopne snovi.

Analizirani vzorci propolisa

Doslej so v propolisu identificirali več sto različnih sestavin. Glavne so fenolne spojine: flavonoidi (flavoni, flavonoli in flavanoni) ter fenolne kisline in njihovi estri, ki so odgovorni za antiviralno in protivnetno delovanje propolisa. Najznačilnejše fenolne spojine propolisa so: pinocembrin, pinobanksin, fenil ester kavne kisline (CAPE), artepilin C, cimetova, kumarna, kavna, ferulna in izoferulna kislina ter krizin, galangin, kamferol in kvercetin.

Vrste propolisa

Material, iz katerega čebele proizvajajo propolis, je izloček rastlin pa tudi snovi, ki se izločajo na ranah rastlin: lipofilne snovi na listih in popkih, smole, sluzi ... Sestava izvorne snovi določa kemijsko sestavo propolisa, saj je čebele ne spreminjajo. Čebele smolo prežvečijo, dodajo encime slinske žleze, zmešajo z voskom in uporabijo v panju. Propolis tako sestavljajo snovi z rastlin, izločki čebel in snovi, ki se dodajo v propolis med njegovo uporabo.

Propolis se deli v več vrst. Za Evropo, Severno Ameriko in netropske predele Azije je značilen *tip topola*, ki je v glavnem sestavljen iz aktivnih snovi, kot so flavoni, flavanoni ter cimetna kislina in njeni estri. V Rusiji prevladuje *tip breze*, za Brazilijo je značilen *zeleni propolis*, poznamo pa še *rdeči propolis* (Kuba, Venezuela), *pacifiški propolis* s pacifiškega območja ter *kanarski propolis* s Kanarskih otokov, za katere so značilne druge snovi.

Rezultati raziskave

V raziskavo smo vključili 16 vzorcev propolisa slovenskega porekla pridelanega v letu 2016 iz šestih statističnih regij Slovenije (osrednjeslovenska, jugovzhodna, pomurska, savinjska, podravska, primorska). Vzorce smo najprej senzorično ocenili in določili vsebnost flavonoidov in fenolnih spojin.

Barva propolisa je bila od svetlo rjave, svetleče do temne rjave. Bili so v obliki finega praha, drobnih do srednje velikih zrn, posamezni so bili sprijeti v večja zrnca. Nekateri vzorci so bili suhi, drugi vlečljivi. Večina vzorcev je bila srednje aromatična, pet vzorcev manj aromatičnih, štirje pa

Rezultati so nastali v okviru Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2017–2019, ki je bil financiran iz sredstev državnega proračuna in proračuna Evropske unije. Čebelarjem se zahvaljujemo za darovanje propolisa. Celotno poročilo je objavljeno na: www.czs.si/Upload/files/Letno_porocilo_karakterizacije_cebeljihpridelkov_2017.pdf.

bolj aromatični. Vsi najbolj aromatično vzorci so prihajali iz osrednjeslovenske regije, vsi najmanj aromatični pa iz pomurske regije. Med barvo in aromatičnostjo nismo ugotovili povezav.

Vsota analiziranih fenolnih spojin v vzorcih je bila v območju od 1,64 do 12,45 %, v povprečju 4,53 %. Največ fenolnih spojin je vseboval vzorec številka 21 iz osrednje Slovenije, ki

je bil tudi po senzoričnih lastnostih med najbolj aromatičnimi, najmanj pa vzorec številka ena, prav tako iz osrednje Slovenije. Tudi sicer so imeli največjo vsebnost fenolnih spojin vzorci iz osrednje ter jugovzhodne Slovenije.

Vsi vzorci propolisa so vsebovali p-kumarno kislino v razponu od 0,58 do 2,38 %, v povprečju 1,5 %, in ferulno kislino v razponu od 0,25 do 3,1 %, v povprečju 1,23 %.

Viri:

Bankova, V., Popova, M., Bogdanov, S., Sabatini, A. G. (2002): Chemical composition of European propolis: expected and unexpected results. *Zeitschrift für Naturforschung C*, 57, 5-6: 530-533.
 Bankova, V. (2005): Chemical diversity of propolis and the problem of standardization. *Journal of Ethnopharmacology*, 100: str. 114-117.
 Bankova, V. (2009): Chemical diversity of propolis makes it a valuable source of new biologically active compounds. *Journal of ApiProduct and ApiMedical Science*, 1, 2: str. 23-28.
 Burdock, G. A. (1998): Review of the biological properties and toxicity of bee propolis (propolis). *Food and Chemical Toxicology*, 39: str. 347-363.
 Coneac, G., Gafițanu, E., Hădăruga, D. I., Hădăruga, N. G., Pînzaru, I. A.,

Bandur, G., Urșica, L., Păunescu, V., Gruia, A. (2008): Flavonoid contents of propolis from west side of Romania and correlation with antioxidant activity. *Chemical Bulletin »POLITEHNICA« University*, 53, 67: str. 56-60.
 Huang, S., Zhang, C. P., Wai, K., Li, G. Q., Hu, F. H. (2014): Recent advances in the chemical composition of propolis. *Molecules*, 19: 19610-19632.
 Marcucci, M. C. (1995): Propolis: chemical composition, biological properties and therapeutic activity. *Apidologie*, 26: str. 83-99.
 Medić-Šarić, M., Bojić, M., Rastija, V., Cvek, J. (2013): Polyphenolic profiling of Croatian propolis and wine. *Food Technology and Biotechnology*, 512: str. 159-170.
 Sforcin, J. M. (2007): Propolis and the immune system: a review. *Journal of Ethnopharmacology*, 13, 1: str. 1-14.

Novice iz sveta

Nemčija

V nemških čebelarstvih medijih se je ob začetku čebelarstvene sezone pojavil poziv, s katerim želijo ozaveščeni in odgovorni nemški čebelarji opozoriti na potencial domačih, na lokalne okoljske razmere prilagojenih čebel ter jih posredno in neposredno zaščititi pred neželenim manjšanjem genetskega bazena zaradi vnosa tujih medonosnih čebeljih ras in linij ter pretečo nevarnostjo širitve bolezni, v zadnjem času predvsem **malega panjskega hrošča (MPH) iz južne Italije**. Vnovični spletni in tudi siceršnji oglasi, kot ga vidite na priloženi sliki, ponujajo in zagotavljajo z zdravstvenimi spričevali »Traces« izrecno zagotovljen nakup bojda MPH-prostih in »zdravih« matic, čebeljih družin in umetnih rojev iz Italije. Čebele kupec lahko prevzame na avtocestnih postajališčih ob poti med Innsbruckom in Hamburgom ter Münchnom in Potsdamom ali poenostavljeno na poti iz Italije do severa Nemčije.

Tveganje ob takšnem nakupu je vsakemu odgovornemu čebelarju povsem jasno. Naravna prepreka, kot so Alpe, otežuje naravno širjenje MPH-ja; neodgovorni nakupi čebel iz potencialno latentno okuženih območij z MPH-jem, ki mu Italijani očitno niso kos in čigar zajezitve ni na vidiku, ogrožajo vso evropsko populacijo medonosne čebele. Na podoben način in predvsem s pomočjo človeka so se po Evropi pred 40 leti razširile varoje. Severnonemški čebelarji pozivajo organizirane in neorganizirane čebelarje vseh čebelarstvenih organizacij, da zimske izgube nadomestijo z nakupom čebel pri bližnjih čebelarjih in se tako postavijo

NEU Königinnen und Kunstschwärme aus Italien, ab April 2018

- Für die Erstellung der Kunstschwärme arbeiten wir mit einem italienischen Bienenzüchter zusammen. Durch das milde mediterrane Klima können sehr frühzeitig Kunstschwärme und Bienenköniginnen erzeugt werden. Sie erhalten beim Kauf von italienischen Königinnen oder Kunstschwärmen das europäische „Traces“ Gesuzeugnis. Darin wird u. a. bestätigt, dass der kleine Beutenklopper nicht in den Bienenvölkern zu finden ist.

Buckfastköniginnen aus Italien	
1-5 Stück	je 33,00 €
6-10 Stück	je 30,00 €
11-20 Stück	je 28,00 €
21-50 Stück	je 26,00 €

Kunstschwärme aus Italien inkl. Königin (in Ser Pack verfügbar)	
5 Stück	je 152,00 €
ab 10 Stück	je 139,00 €
ab 20 Stück	je 128,00 €
ab 50 Stück	je 124,00 €
ab 100 Stück	je 121,00 €

weitere Stafflungen auf Anfrage!

Oglas za čebele iz južne Italije, domnevno očiščene malega panjskega hrošča. V Slovenijo je, zaradi zaščite kranjske čebele, na srečo prepovedan uvoz čebel.

po robu uvozom čebel iz države, kjer je MPH prisoten zadnjih nekaj let in ga tako pristojnim službam kot čebelarjem samim ni uspelo izkoreniniti.

Na kocki je zdravje čebel v Evropi in posredno evropsko čebelarstvo. Dokler ni vržena in MPH še ni razširjen po vsej Evropi, se lahko, tako verjamemo, izognemo začaranemu krogu, v katerega pa nas, kljub vsem našim zavestnim ukrepom, lahko potegnejo nevestni čebelarji z neodgovornimi in nepremišljenimi nakupi čebel s potencialno okuženih območij.

Prevedel in priredil Vladimir Fajdiga

Vir:

Predsedniki deželnih čebelarstvenih zvez Brandenburg, Mecklenburg in Vorpommern ter Schleswig-Holstein (2018). *Aufruf an alle Imkerinnen und Imker und solche, die es werden wollen*.

Foto: Imkereiarthandel »Zum Honigdieb«

Grintovčanka (*Halictus scabiosae*)

dr. Andrej Gogala

gogala62@gmail.com

Vitke čebele ali brazdarke (družina *Halictidae*) so zelo zanimiva skupina čebel za študij razvoja družbenega življenja, saj so med njimi samotarsko in družbeno živeče vrste z različnimi oblikami skupnosti. Gnezdiijo v tleh, pogosto na makadamskih poteh, kjer lahko opazimo kupčke izkopane zemlje z okroglo odprtino v rov. Grintovčanke so s 14–15 mm velikosti med največjimi brazdarkami. Čeprav imajo ime po grintavcu (*Scabiosa*), niso izbirčne glede hranilnih rastlin tako kot tudi druge dolgo dejavne družbene vrste. Medtem ko pri večini družbenih vrst zasnuje novo gnezdo ena sama matica, tako kot pri čmrljih, je spomladi v vsakem gnezdu grintovčank po več samic. To so sestre, ki so prezimile v gnezdu, v katerem so se prejšnje leto izlegle. Sprva med njimi ni razlik, sčasoma pa ena izmed njih, po navadi največja, prevzame vlogo matice. Ostaja v gnezdu, ga varuje pred vsiljivci in odlaga jajčeca na zaloge hrane v celicah, ki jih pripravijo njene sestre. Ko se izležejo njene hčerke, ki postanejo delavke, svojih sester ne spusti več v gnezdo. Takrat lahko vidimo veliko grintovčank, ki iščejo nova prebivališča. Letajo od gnezda do gnezda, a večinoma jih nikjer ne spustijo zraven. Ker pa je v vsakem novem gnezdu po več prebivalcev, lahko sklepamo, da tista, ki skoplje rov, dovoli vanj tudi nekaj drugim iskalkam. Poleti se v gnezdih razvije nov zarod samcev in sa-

mic, po parjenju pa prezimijo le samice. Grintovčanke so v Sloveniji razširjene le v toplejših krajih, na Primorskem in v vzhodni Sloveniji. Ko sem jih na začetku devetdesetih let preučeval na Krasu, sem lahko opazoval večje naselbine z velikim številom gnezd. V zadnjih letih pa so postale veliko redkejšje, saj lahko vidimo le posamezne primerke. Med vzroki za njihov številčni upad so gotovo ekstremne vremenske razmere, od pozeb spomladi do suš poleti, ki prizadenejo vso sezono dejavne vrste.

Samica na velikonočnici v Ponikvi

Foto: Andrej Gogala

Delavka se s pelodom vrača v gnezdo.

Dopolnitev k članku »Peter Pavel Glavar et al.: Čebelarska pisna zapuščina Petra Pavla Glavarja«

Objavljamo dopolnitev članka Antona Tomca z naslovom »Peter Pavel Glavar et al.: Čebelarska pisna zapuščina Petra Pavla Glavarja«, objavljenega v SČ 4/2018 na str. 123.

Avtorji in uredniki tega izjemnega dela, za nastanek katerega je bilo potrebnih več let dela ter predvsem veliko truda in strokovnega znanja, so: **urednika:** Andrej Šalehar, Janez Gregori; **uredniški odbor:** Andrej Šalehar, Janez Gregori, France Baraga, Simon Atelšek, Anton Koželj; **avtorji:** Peter Pavel Glavar, Andrej Šalehar, Janez Gregori, France Baraga, Simon Atelšek, Stane Mihelič, Mihael Jožef Toman; **prevajalca rokopisov:** France Baraga, Stane Mihelič; **strokovni pregledovalec prevodov rokopisov:** Janez Gregori; **fotograf:** Andrej Šalehar, Janez Gregori.

Uredništvo

Čebelarjeva opravila v maju

dr. Stanislav Kapun - Vaneča

kapunstanislav@gmail.com

V mesecu maju imamo čebelarji precej dela s čebelami. Predvsem moramo preprečiti rojilna razpoloženja in poskrbeti, da s čebelami čim boljše izkoristimo čebelje paše in da pravočasno iztočimo med ter se pripravimo na nove paše.

Kaj je rojilno razpoloženje

Rojilno razpoloženje nastane, ko je v plodišču 2/3 pokrite zalege in so celice med satovjem nabite z mladimi čebelami. Matice se zaradi gostote mladih čebel ne morejo premikati po satju. Matice preko stopalnih in zadkovih žlez oddajajo feromone, in ker dnevno ne morejo obiskati vsega satja, se čebele zaradi neprisotnosti feromonov počutijo brezmatične. Ta razlaga postane še prepričljivejša, ko se vprašamo, kje v plodišču najdemo največ rojevih matičnikov. Odgovor je preprost: ob letvah satnikov, najpogosteje na spodnjem delu sata. Če to ne zadošča, se vprašajmo še, zakaj ob prestavljanju nepokrite zalege v medišče čebele iz celic potegnejo matičnike. Če pri tem ne bi imeli vloge feromoni matice, čebele ne bi potegnile matičnikov, saj bi čutile matico v plodišču, pa ni tako. Marsikateremu nepoznavalcu biologije razvoja čebel je iz medišča že izrojila čebelja družina, pa zato niti ne ve. Čebelarji pogosto prakticiramo, da imamo žrela odprta tudi v medišču. In glej, pogosto se nam v medišču pojavi oprášena matica. Prisotnost dveh matic v eni čebelji družini ugotovimo predvsem ob točenju medu. Obe matici tudi zalegata. Vendar se slej ko prej zgodi, da čebelja družina naredi red in eno matico odstrani. Če pravočasno ugotovimo prisotnost matice v medišču, jo odstranimo z dvema satoma zalege in z enim satom medu ter jo preselimo v pet- do sedesmatni prašilček. Če po zapiskih ugotovimo, da bo treba matico v plodišču zamenjati, je to sedaj pravi čas, da jo odstranimo. Torej je najboljši način preprečevanja rojilnega razpoloženja sproščanje prostora v plodišču ter dodajanje neizgrajenega satovja in prevešanje odkrite zalege. Z odkrito zalego preusmerimo v medišče tudi mlade čebele ter s tem razbremenimo njihovo plodišče.

Če smo dodali dva neizgrajena sata že ob cvetenju divje češnje, je zdaj čas, da dodamo še dva nova neizgrajena sata. V našem čebelarstvu jih ponovno vstavimo ob zalego. Če je družina zelo močna, tudi prekršimo nekatera pravila biologije čebelje družine in ju vstavimo kar v sredino plodišča, in sicer drug ob drugemu. To je v našem čebelarstvu prej izjema kot pravilo, ampak se tudi zgodi ob verjetnosti rojilnega razpoloženja. Tega na tak način prestavimo na kasnejši čas.

Narejenci

Ena čebelja družina mora dati na leto od ene do dve čebelji družini. Mesec maj je zaradi močnega razvoja čebelje družine najprimernejši za izdelavo rezervnih družin. V našem čebelarstvu je ustaljena praksa, da v tem obdobju delamo rezerve v sedesmatnih prašilčkih, in sicer na dveh satih zalege s čebelami in enim satom medu s cvetnim prahom. Dodamo štiri neizgrajene sate in sladkorno pogačo. Ugotovljamo, da je izdelava narejencev v mesecu maju v petsatnih prašilčkih nesmiselna, ker je panj preprosto premajhen. V mesecu avgustu je petsatni prašilček nabit s čebelami, in če imamo stojišče za narejence na območjih s kostanjevimi pašami, čebele naberejo precej kostanjevega peloda in zablokirajo plodišče, posledično pa matica ostane brez prostora za zaleganje. Iz izkušenj vemo, da so čebelje družine vzrejene maja v petsatnih prašilčkih spomladi slabe. Predvsem zaradi tega, ker družina v avgustu razvije premalo zimskih čebel. Za nižinska območja Slovenije mislim, da je za izdelavo narejencev v mesecu maju in juniju najprimernejši sedesmatni prašilček, v juliju pa petsatni prašilček.

Po sedmih dneh družinico pregledamo in uničimo vse matičnike. Iz lastnih izkušenj vemo, da ni smiselno puščati enega matičnika za razvoj lastne matice, ker ne vemo, iz koliko ur starih ličink so čebele vzredile matičnike. Najpogosteje gre za zasilne matičnike, povlečenih iz delavske zalege, iz teh pa ne moremo pričakovati kakovostnih matic. Na enajsti dan ponovno pregledamo čebeljo družinico in dodamo zrel matičnik (iz lastne namenske vzreje ali kupljenega). Zrel matičnik je star 10 dni, in če postavimo matičnik proti svetlobi, ugotovimo, da je matica v matičniku postavljena na glavo in veselo premika zadek. Do prvega zaleganja mlade matice preteče vsaj deset dni od izvalitve in v tem času se v celoti izvali vsa stara zalega. Vse varoje so prisotne na čebelah in v tem času 100-% opravimo z njimi. Ker začne mlada matica zalegati približno deseti do enajsti dan

Dodajanje zrelega matičnika

Foto: Čebelarstvo Kapun

po izvalitvi, preverimo prisotnost matice. Nikoli ne izvlečemo celega sata, ampak samo toliko, da ugotovimo prisotnost jajčec. Če jih opazimo, nikoli ne iščemo matice, ampak takoj zapremo panj. Če se matica ni vrnila iz prahe, moramo takoj ukrepati in dodati oprášeno matico. Po petindvajsetih dneh brezmatičnosti namreč čebele razvijejo trotovke.

Pregled čebelje družine na kakovost matice in čistilno sposobnost

V tem obdobju je čas za zamenjavo čebeljih matic. Na začetku maja imamo v čebelarstvih različno razvite čebelje družine. Različnost je posledica neupoštevanja tehnologije vzreje čebeljih družin, starosti matice ali pa nose mavosti, ki se nam je čez zimo prikradla v čebelje družine. Iz izkušenj vemo, da če je čebelja družina slaba in ima sicer malo lepo strnjene zalege, to še ne pomeni, da je čebelja matica slaba in bi jo bilo treba zamenjati. Družina se ni razvila zato, ker je šla v zimo s premalo zimskimi čebelami, ki pa niso mogle razviti čebelje družine. Kot vemo iz biologije, imajo zimске čebele dve vlogi, in sicer preživeti družino z matico čez zimo in ob podaljšanju dneva, to je v mesecu februarju, zagnati razvoj čebelje družine s poletnimi čebelami. Te v celoti zamenjajo zimске čebele v sredini aprila. Če nam ni uspelo vzrediti v poznopoletnem obdobju dovolj zimskih čebel, bo čebelja družina spomladi v razvoju napredovala počasi. Takim čebeljim družinam pomagamo tako, da jim dodamo po en sat pokrite zalege tik pred izleganjem. To naredimo sredi dneva, ko so starejše, pašne čebele na paši, saj so mlajše, panjske čebele manj agresivne.

Če ugotovimo, da ima čebelja družina težave s čistilnim nagonom, je za to kriva matica, ki v genih nima dovolj izraženih sposobnosti za čiščenje in lastnosti ne prenaša na potomke. V tem primeru je treba zamenjati matico. Če ugotovimo, da je matica stara in bi jo bilo treba zamenjati, jo zamenjamo po navodilih, ki sem jih predstavil v zborniku letošnje ApiSlovenije (2018). Glede nose mavosti čebeljih družin svetujem, da se posvetujete z območnim veterinarjem, pristojnim za čebele.

Izrezovanje trotovine

V aprilski številki *Slovenskega čebelarja* sem med pomembnimi opravili zapisal tudi vstavljanje gradilnih satnikov ob začetku cvetenja divje češnje. V tem obdobju bodo zaradi močnega razvoja čebelje družine masovno gradile trotovino, v katero čebelje matice zaležejo neoplojena jajčeca, iz katerih se razvijejo troti. Ni treba posebej poudarjati, da moramo gradilni satnik vstaviti kot drugega od leve ali desne strani, nikakor pa ne prvega, ker ga čebele družine napolnijo z medom. Ko je zalega pokrita, trotovino izrežemo. Z izrezom odstranimo tudi varoje. Razvoju varoj namreč izredno prija nižje temperature zraka ob straneh plodišča in daljši razvojni cikel trotov. Z izrezovanjem trotovine lahko pridemo tudi

do kakovostnega voska, seveda ob predpostavki, da prej nismo uporabljali kumafosa. Pridobivanje kakovostnega voska na ta način je v našem čebelarstvu že ustaljena praksa.

Oskrba rojev

Ker nas včasih presejati rojenje čebelje družine in tudi v našem čebelarstvu nismo izjema, je prav, da se ogrebanja rojev lotimo strokovno. Na suhih čebelah so prisotne varoje, zato v našem čebelarstvu, preden roj namestimo v panj, vedno poskrbimo, da ga očistimo varoj z oksalno kislino. To je najboljši čas za zatiranje varoj. Zelo učinkovita je tudi mravljinčna kislina, ki jo uporabimo v panju. Iz izkušenj vemo, da ima vsak roj zelo veliko gradilno vneto, in če roji stara matica, ta takoj zaleže satje. Lahko se zgodi celo, da smo prepočasni za zatiranje varoj.

Poskrbimo za zasaditev cvetličnih gred

V maju moramo čebelarji poskrbeti tudi za čebeljo pašo. Pa ne mislim samo za pašo na samoniklih in sejanih vrstah na poljih, ampak moramo poskrbeti, da zasadimo ob čebelnjaku različne medovite vrste ali pa tudi cvetoča zelišča, ki so lahko dober vir medicinske in cvetnega prahu za čebele.

V mesecu maju čaka čebelarje veliko dela s samimi čebeljimi družinami in tudi prvimi točenji medu. Po več sušnih letih vam želim obilo medu.

Izrezovanje trotovine

Foto: Čebelarstvo Kapun

Cvetoča robinija – glavna paša v maju

Foto: Čebelarstvo Kapun

Ohranjanje kranjske čebele

V naši deželi smo lahko ponosni na našo kranjsko čebelo, ki se je skozi stoletja prilagajala podnebnim spremembam na našem območju. Čebelarji moramo zato pri pregledih čebeljih družin vseskozi nameniti veliko pozornosti osnovni odbiri. V zvezi s tem lahko čebelarji prejmemo veliko pomoči tudi s strani terenskih svetovalcev v čebelarstvu.

Če imamo težave glede obarvanosti obročkov na zadku čebel, da ne znamo ločevati, lahko skupaj s terenskim svetovalcem pregledamo čebele in ugotovimo stanje v svojem čebelarstvu. Tudi letos bodo, v mesecu maju in na začetku meseca junija, v okviru ukrepa menjave matic terenski svetovalci

v čebelarstvu po terenu izvajali preglede čebeljih družin glede na rasno čistost. Če v posamezni čebelji družini ugotovijo več kot 2 % čebel z rumenimi obročki na zadkih čebel, vam bodo svetovali zamenjavo matice, ki jo boste prejeli brezplačno. Podrobnejša navodila glede menjave matic prejmete pri svojem terenskem svetovalcu ter v spodnjem obvestilu.

Kot drugo imamo čebelarji tudi možnost izobraževati se v tej smeri z udeležbo na svetovalnih delavnicah, ki jih v spomladanskem času izvajajo terenski svetovalci. Delavnice imajo naslov Rejski program in osnovna odbira. Urnik objavljamo v nadaljevanju te številke.

Poleg vsega tega pa so se terenski svetovalci lani usposobili tudi za izva-

janje analiz kubitalnega indeksa. Na podlagi ožiljenosti kril lahko merimo in izračunamo številne lastnosti, ena od teh je kubitalni indeks. Pridobljeni rezultati pregledanih vzorcev čebel vam bodo pokazali, ali vaše čebele v čebelnjaku izkazujejo značilnosti za kranjsko čebelo. Skupaj s terenskim svetovalcem lahko pripravita vzorec čebel za analizo. Vzorec mora vsebovati od 25 do 30 čebel. Navodila za pripravo vzorca prejmete pri svojem terenskem svetovalcu.

Čebelarji imamo tako kar nekaj možnosti svetovanja, pregledov, analiz delavnic, da v svojem čebelarstvu izboljšamo osnovno odbiro čebeljih družin ter s tem vsi skupaj pripomoremo k ohranjanju svoje avtohtone kranjske čebele.

Tomaž Samec, svetovalac JSSČ

Ukrep menjave čebeljih matic v letu 2018

ČZS letos nadaljuje ukrep menjave čebeljih matic. Matice bodo zamenjane pri čebelarjih, pri katerih bodo terenski svetovalci ugotovili čezmerno število delavk z rumenimi obročki na

zadkih. Če vas brezplačna zamenjava matic zanima in menite, da imate v svojem čebelarstvu čebele z rumenimi obročki na zadku, prosimo, da čim prej oz. najkasneje do 10. junija 2018 navežete stik s terenskim svetovalcem na svojem območju in se z njim dogovorite za obisk oz. pregled čebeljih družin. Če boste v kateri čebelji

družini prekomerno število čebel z rumenimi obročki na zadkih, vam bo to terenski svetovalac potrdil, potem pa se boste z njim lahko dogovorili tudi za menjavo. Ob tem vas obveščamo, da so do brezplačnih matic upravičeni čebelarji, ki imajo urejene evidence KMG MID.

Dr. Peter Kozmus, vodja PRO

Prošnja za oprostitev cestnine ob prevozu čebel

ČZS je na DARS nasloвила prošnjo, da se vozila, ki prevažajo čebele, oprosti plačevanja cestnine. ČZS meni, da čebele opravljajo velik »servis« narave

in da bi bilo prav, da se čebelarjem za prevoz čebel cestnina oprosti.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Čebele – dobre kot kruh

V mesecu, ko praznujemo prvi svetovni dan čebel, objavljamo ta recept čebelam v čast. S svojim poslanstvom opraševanja so tako pomembne in veliko pripomorejo, da lahko ljudje prejmemo naš vsakdanji kruh – vsako tretjo žlico hrane. Čebele so res dobre kot kruh. Še posebej, če gre za kruh s suhimi figami, pistacijo in akacijevim medom.

SESTAVINE

50 dag pšenične ali pirine moke (različice lahko pripravimo iz različnih vrst moke), 3 dl vode, 1 dag sladkorja, 2,1 dag kvasa, 0,5 dl olja, 5 dag akacijevega medu, 1 dag soli, 60 dag suhih fig, 5 dag pistacij, **začimbe:** sol, komarček

PRIPRAVA

Pripravimo kvasec – od sestavin vzamemo malo moke, sladkor, kvas in malo mlačne vode. Pustimo, da malo vzhaja. Kvasec primešamo presejani moki, dodamo mlačno vodo, sol, med in olje. Pregnetemo in vzhajamo. Ponovno pregnetemo in dodamo na drobne kocke narezane suhe fige, grobo sesekljane pistacije ter komarček. Oblikujemo štruco ali hlebček, žemljice ... Vzhajamo. Spečemo.

Svoj recept pošljite na e-naslov: natasa.strukelj@czs.si

Avtorica recepta: Marija Arh Ivanšek

Vabilo na dogodek projekta »Kar sejemo, to žanjemo« ob setvi sončnic

ČZS, JSSČ, v sodelovanju s Šolo za hortikulturo in vizualne umetnosti iz Celja organizira dogodek projekta »Kar sejemo, to žanjemo« ob setvi sončnic, v sredo, 16. maja 2018. Dogodek bomo začeli ob 9. uri, ko bodo povabljeni gostje spregovorili o pomenu pridobivanja sončnic. Sončnica je narreč vsestransko uporabna rastlina, ki jo uporabljamo za različne namene. V letošnjem projektu bomo še prav posebej poudarili njihovo uporabno vrednost. Gostje razprave in dogodka »Kar sejemo, to žanjemo« bodo:

- g. Marko Alauf, podpredsednik Čebelarke zveze Slovenije,
- ga. Lidija Lipič Berlec z Ministrstva RS za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano,
- g. Gorazd Kocbek iz Oljarne Kocbek,
- ga. Štefanija Kos Zidar, direktorica Šole za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje in
- g. Iztok Vidic, Aspega s. p.

Po razpravi bomo povabili goste, da posejijo in posadijo sončnice na gredi v šolskem parku. Park, ki ga imenujemo tudi najlepša učilnica na prostem, se razteza na 3,5 ha in ga krasijo šolski čebelnjak ter več kot 500 različnih vrst rastlin. Greda sončnic se bo raztezala

v neposredni bližini čebelnjaka. Na posestvu šole bodo posejali tudi večjo kmetijsko površino sončnic, z dvema različnima sortama: eno, ki bo primerna za nadaljnjo predelavo hladno stiskanega sončničnega olja, in drugo, ki jo bodo porabili za ptičjo krmo. Ob tem bomo podali pomembno sporočilo o pomenu pridobivanja sončnic in njihovi uporabni vrednosti.

Tudi druge šole, ki sodelujejo v projektu »Kar sejemo, to žanjemo«, bodo posejale sončnice za različne namene. Večina šol se je odločila, da bo sejala semena sončnic, ki so primerna za pridelavo hladno stiskanega olja, za ptičjo krmo in uporabo v prehrabne namene, ena od šol pa bo pridelala sončnice za krmo živine. Prav vse šole pa bodo s pridelavo sončnic poskrbele za čebele in druge oprasovalce. Za čebele je pomembna zlasti poznopoletna in jesenska paša, zato bodo nekatere šole sejale sončnice dvakrat, prvič maja in drugič julija, kot strniščno setev. Seveda pa bodo sončnice krasile slovensko krajino in s svojo lepoto vzbujale občudovanje.

Kmetijske šole, ki bodo sejale sončnice, so: Biotehniški center Naklo, Grm, Center biotehnik in turizma Grm Novo mesto, Biotehniška šola Rakičan, Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, Šolski center Šentjur in Biotehniška šola Ptuj. Poleg sodelujočih šol projekt podpirajo še: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS, Kmetijsko gozdarska

zbornica Slovenije, Semenarna Ljubljana d. o. o, Pioneer Murska Sobota, Izobraževalni center Piramida Maribor in Biotehniška fakulteta.

Vljudno vas vabim, da se udeležite dogodka ob setvi sončnic in spremljate naše dejavnosti, ki jih bomo izvajali v okviru projekta »Kar sejemo, to žanjemo«. Napovedujemo še dva dogodka v jesenskem obdobju: prvi bo namenjen predstavitvi pridelave hladno stiskanega sončničnega olja, drugi pa bo povezan s pripravo kulinarčnih dobrot iz sončnic. Pred prvim praznovanjem svetovnega dne čebel pa bo 16. maja 2018 *Nedeljskemu dnevniku* priložena mapica s predstavitvijo pomena sajenja medovitih rastlin za čebele ter druge oprasovalce in semensko vrečko s semeni sončnic.

V poletnih mesecih bo izšla tudi knjižica o sončnicah, kjer bomo v sodelovanju s partnerji projekta predstavili pomen pridelave sončnic. V lanskem letu so strokovne službe Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije pripravile tehnološke nasvete za pridelavo sončnic, te najdete na spletni strani: www.czs.si. S projektom »Kar sejemo, to žanjemo« želimo povečati setev sončnic, spodbuditi sodelovanje med čebelarji in kmeti ter posredno spodbuditi pridelavo in uporabo v prehrani.

Nataša Klemenčič Štrukelj,
svetovalka JSSČ

Partnerji in botri v projektu »Kar sejemo, to žanjemo«

Anketa za čebelarje o preživetju čebeljih družin in čebelarjenju

Vabimo vas, da sodelujete pri izpolnjevanju vprašalnika v zvezi z vašim

čebelarjenjem. Vprašalnik je namenjen zbiranju podatkov v okviru mednarodnega projekta, zato podoben vprašalnik izpolnjujejo čebelarji v številnih evropskih državah. Izpolnjevanje ni zahtevno, vprašanja pa so aktualna in zanimiva za slehernega čebelarja. Če imate

vprašanje v zvezi z vprašalnikom, prosimo, stopite v stik z nami. Do ankete lahko dostopate preko spletne strani ČZS ali na internetni povezavi: www.bee-survey.com/index.php/298414?lang=sl.

Prof. dr. Aleš Gregorc,
Kmetijski inštitut Slovenije

Izbiramo najlepši medoviti vrt ob čebelnjaku

V skrbi za okolico in dobro počutje čebel čebelarji velikokrat tudi ob čebelnjakih in stojiščih za panje uredimo čudovite medovite vrtove. ČZS letos

razpisuje natečaj za izbor najlepšega medovitega vrta. Natečaj bo odprt do konca meseca oktobra 2018. Od prijaviteljev pa se pričakuje, da na natečaj posredujejo vsaj tri fotografije medovitega vrta ob čebelnjaku oz. stojišču, po možnosti v različnih časovnih obdobjih (v času od maja do konca septembra).

Poleg fotografij je treba tudi poimeno- sko navesti medovite rastline posameznega vrta. Vaše fotografije, seznam rastlin in vaše podatke za stik (ime, priimek, e-naslov, telefonska številka) posredujte na e-naslov: matej.mandelj@czs.si. Vabljeni k sodelovanju!

Nataša Lilek, svetovalka JSSČ

Nova knjiga na Čebelarški zvezi Slovenije – Veliki ljudje slovenskega čebelarstva

Čebelarška zveza Slovenije je izda-

la novo knjigo *Veliki ljudje slovenskega čebelarstva*. V knjigi so opisani vsi pomembni ljudje, ki so postavili temelje slovenskemu čebelarstvu in ga s svojim vsestranskim delovanjem povzdignili v prepoznavno slovensko čebelarstvo

kulturo doma in v svetu. Cena knjige je 19,90 EUR. Pošljemo jo tudi po pošti. Naročila na: barbara.dimc@czs.si.

Tajništvo ČZS

Kri in čebele, da življenje teče dalje

To je slogan skupnega projekta ČZS in Rdečega križa Slovenije, s katerim želimo medsebojno sodelovati pri spodbujanju in razvijanju krvodajalstva ter prve pomoči med čebelarji. Dnevno Zavod Republike Slovenije za transfuzijsko medicino za nemoteno oskrbo potrebuje kar 150 litrov krvi. **Zato čebelarke in čebelarji, pokažimo, da tako kot čebele z opravevanjem tudi mi lahko z darovanjem krvi omogočimo, da življenje teče dalje.** Čebelarška krvodajalska akcija bo potekala od 7. do 20. maja 2018 na spodaj navedenih mestih po vsej Sloveniji. Ob prihodu vas prosimo, da poveste, da ste čebelar/ka, in presežimo številko 400 darovalcev ter izpolnimo zastavljeni cilj.

Aleš Bozovičar, JSSČ

Preglednica krvodajalskih akcij do 21. maja 2018*

Datum	Kraj
3. maj, 7.30–11.00	Luče – v osnovni šoli
3. maj, 4. maj, 7.00–13.00	Trebnje – v Galaksiji
4. maj, 7.30–10.00	Sv. Trojica v Slovenskih goricah – v osnovni šoli
7. maj	Maribor – pred podjetjem Henkel Slovenija
7. maj, 8. maj, 9. maj, 7.00–13.00	Postojna – v Dijaškem domu SGLŠ
9. maj, 7.30–10.00	Starše – pred vaškim središčem Starše
10. maj, 7.00–10.00	Kozje – v Motelu Ribnik
10. maj, 11. maj, 7.00–13.00	Ajdovščina – v prostorih Ljudske univerze
11. maj, 7.30–10.00	Miklavž na Dravskem polju – v osnovni šoli
14. maj, 7.30–11.00	Ponikva – v osnovni šoli
14. maj, 7.00–13.00	Vipava – v Vojašnici Janka Premrla Vojka
15. maj, 16. maj, 7.00–13.00	Tolmin – v ČŠOD Tolmin
16. maj, 7.30–10.00	Pesnica pri Mariboru – v osnovni šoli
17. maj, 7.00–12.00	Kobarid – v telovadnici osnovne šole
17. maj, 7.00–11.00	Slovenske Konjice – v dvorani Konjičanka
18. maj	Ljubljana – v Zavodu RS za transfuzijsko medicino
19. maj, 7.00–11.00	Slovenska Bistrica – v prostorih gasilskega društva
21. maj, 7.30–11.00	Grad – v osnovni šoli
21. maj, 22. maj, 7.00–13.00	Domžale – v Domžalskem domu

* Na odvzem krvi lahko pridete krvodajalci tudi v okviru delovnega časa transfuzijskih služb (www.ztm.si/krvodajalstvo/kdaj-in-kje-lahko-darujem/delovni-cas/).

Razpis za čebelarške praznike v letih 2020, 2021 in 2022

ČZS vabi vse čebelarške organizacije k sodelovanju pri soorganizaciji slo-

venskega čebelarškega praznika v letih 2020, 2021 in 2022. Slovenski čebelarški praznik praznujemo na soboto, ki je najbližja 20. maju, rojstnemu dnevu Antona Janše. Čebelarške organizacije vabimo, da izrazijo pisno namero za

prevzem soorganizacije slovenskega čebelarškega praznika v letih 2020, 2021 in 2022 ter jo do 31. maja 2018 posredujejo na naslov ČZS. Že vnaprej se vam zahvaljujemo za sodelovanje.

Matej Mandelj, tajnik ČZS

Nadomestne volitve za člana UO ČZS belokranjskega volilnega okoliša

UO ČZS je na svoji 6. pisni seji z dne 22. 3. 2018 na podlagi 21. in 22. člena Pravil ČZS sprejel sklep o razpisu na-

domestnih volitev v belokranjskem volilnem okolišu za enega člana UO ČZS in sklicu delnega volilnega občnega zbora ČZS za enega člana UO ČZS, ki v njem zastopa interese belokranjskega volilnega okoliša. 22. 3. 2018 smo namreč prejeli dopis člana UO ČZS

g. Miroslava Rožmana, v katerem navaja, da odstopa z mesta člana UO ČZS. Volilne upravičence belokranjskega volilnega okoliša smo s sprejetim sklepom UO ČZS ter postopkom izvedbe nadomestnih volitev seznanili pisno.

Matej Mandelj, tajnik ČZS

Seminar o pridobivanju medu

ČZS, JSSČ, razpisuje 13-urni seminar o pridobivanju medu. Na njem bomo obravnavali osnove zakonodaje in ustreznost pripomočkov pri pridobivanju medu, določali bomo vrste medu, spoznavali tehnologijo pridobivanja medu, točili med, seznanili pa se bomo tudi z označevanjem in s

trženjem medu. Seminar bo potekal predvidoma maja in junija na Lukovici. Na seminar se lahko prijavite mag. Andreji Kandolf Borovšak, in sicer na e-naslovu: andreja.kandolf@czs.si. Seminar je namenjen začetnikom in čebelarjem z nekajletnimi izkušnjami. Ob prijavi po e-pošti obvezno navedite ime in priimek, naslov (ulica, hišna številka, številka pošte, kraj), tel. št. in e-naslov ter koliko let čebelarite in v kakšnem panjskem sistemu. Te

podatke potrebujemo, da bomo lažje oblikovali skupine udeležencev s približno izenačenim predznanjem.

Prijave zbiramo do 7. maja 2018. Število prijav je omejeno, zato pohitite! Predvidoma se bo seminar začel 10. maja. Natančen urnik z datumi bodo vsi prijavljeni kandidati prejeli po e-pošti pred začetkom seminarja.

Mag. Andreja Kandolf Borovšak,
svetovalka JSSČ

Seminarji o apitehničnih ukrepih, čebelarjenju v LR-panju in vzreji matic

ČZS, JSSČ, razpisuje:

6-urni seminar o apitehničnih ukrepih. Seminar obsega tri šolske ure teoretičnega in tri šolske ure praktičnega izobraževanja. Na seminarju se boste seznanili z osnovami biologije čebel, biologijo varoj, diagnostiko in apitehničnimi ukrepi. Seminar bo potekal 9. maja 2018 ob 17. uri (teorija) in 10. maja 2018 ob 15. uri (praksa) v Selu pri Otovcu v čebelarskem domu ČD Črnomelj in bližnjem čebelnjaku.

6-urni seminar o čebelarjenju v LR-panju. Seminar obsega tri šol-

ske ure teoretičnega in tri šolske ure praktičnega izobraževanja, na njem pa bomo obravnavali zgodovino LR-panja, temeljna načela čebelarjenja z LR-panjem, izvajanje apitehničnih ukrepov v LR-panju in načine zatiranja varoj v LR-panju. Seminar bo potekal 23. maja 2018 ob 17. uri (teorija) in 24. maja 2018 ob 15. uri (praksa) v Selu pri Otovcu v čebelarskem domu ČD Črnomelj in bližnjem čebelnjaku.

6-urni seminar o vzreji matic v svojem čebelarstvu. Po programu bodo v okviru seminarja izvedene tri ure teoretičnega in tri ure praktičnega izobraževanja. Na njem se boste seznanili s selekcijo, z odbiro družin in načini vzreje matic v lastnem čebelarstvu. Seminar bo potekal 30. maja

2018 ob 17. uri (teorija) in 31. maja 2018 ob 15. uri (praksa) v Selu pri Otovcu v čebelarskem domu ČD Črnomelj in bližnjem čebelnjaku.

Na seminarje se lahko prijavite (potrebna je poprejšnja registracija) na e-naslovu: vlado.augustin@czs.si ali po tel. št.: 040/436 516. Na tej telefonski številki lahko dobite tudi dodatne informacije. Ob prijavi po e-pošti obvezno navedite ime in priimek, naslov (ulica, hišna številka, številka pošte, kraj), čebelarsko društvo, koliko let čebelarite, svojo tel. št. ali št. GSM in e-naslov. Prijave zbiramo do 8. maja 2018. Ker se bo posameznega seminarja lahko udeležilo največ 12 slušateljev, pohitite s prijavo!

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

Se zanimате za pridelavo cvetnega prahu?

ČZS, JSSČ, pripravlja seminar o tehnologiji pridobivanja cvetnega prahu. Seminar bo obsegal tako teoretično kot tudi praktično izobraževanje, na njem pa se boste seznanili s pomenom cvetnega prahu, biološkimi osnovami pridobivanja cvetnega prahu, s tehnologijo pridobivanja cvetnega prahu osmukanca in njeno problematiko, s

pridobivanjem izkopenca, postopki ravnanja s cvetnim prahom po odvzemu, s skladiščenjem in označevanjem pridelka ter z uporabo. Potrdilo o udeležbi na seminarju bodo prejeli le ti isti slušatelji, ki se bodo udeležili vseh osmih ur izobraževanja. Seminar bo potekal predvidoma konec maja oz. v prvi polovici meseca junija v prostorih Čebelarskega centra na Brdu pri Lukovici in v čebelnjaku Hofer. Na seminar se lahko prijavite na e-naslovu: natasa.lilek@czs.si ali po telefonu št.:

040/436 519, kjer lahko dobite tudi dodatne informacije. Ob prijavi po e-pošti obvezno navedite ime in priimek, naslov (ulica, hišna številka, številka pošte, kraj), **ali imate izkušnje s pridobivanjem cvetnega prahu ali ne**, tel. št. in e-naslov. Prijave zbiramo do **25. maja 2018**. Največje število udeležencev je 50, zato pohitite s prijavo! Natančen urnik z datumi in kraji bodo vsi prijavljeni kandidati prejeli po e-pošti pred začetkom tečaja.

Nataša Lilek, svetovalka JSSČ

Brezplačne analize čebeljih pridelkov na ostanke kemijskih sredstev

Obveščamo vas, da je ČZS v sodelovanju z EUROFINS, ERICo uspešno

kandidirala na razpisu iz Uredbe o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva v RS v letih 2017-2019, in sicer na ukrepu Podpora laboratorijem za analizo čebeljih pridelkov. Namen ukrepa je analiza cvetnega prahu, propolisa in voska na ostanke kemij-

skih sredstev (amitraz, kumafos in timol), ki je za čebelarje do zaposlitve mest brezplačna. O začetku zbiranja vzorcev vas bomo obvestili naknadno na naši spletni strani.

Nataša Lilek, svetovalka JSSČ

Seminar o pridobivanju propolisa v letu 2018

ČZS, JSSČ, razpisuje seminar na temo *tehnologija pridobivanja propolisa*. Seminar zajema teoretično in praktično izobraževanje. Na seminarju se boste seznanili s stanjem na področju pridobivanja propolisa v Sloveniji, sestavo in lastnost-

mi propolisa, tehnologijo pridobivanja propolisa v različnih panjskih sistemih ... Za prejem potrdila o udeležbi je pogoj udeležba na celotnem seminarju. Teoretični in praktični del seminarja bo potekal v drugi polovici meseca maja in na začetku meseca junija na lokaciji Pivola 8, Hoče. Na tečaj se prijavite g. Tomažu Samcu (tomaz.samec@czs.si, 040/436

517). Ob prijavi po e-pošti obvezno navedite naslednje podatke: ime in priimek, naslov (ulica, hišna številka, številka pošte, kraj), čebelarstvo društvo, koliko let čebelarite, tel. št. ali št. GSM in e-naslov. Prijave zbiramo do zapolnitve prostih mest. Število udeležencev na seminarju je omejeno, zato pohitite s prijavo.

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ

Nadaljevalni tečaji za čebelarje začetnike

ČZS pripravlja več samoplačniških nadaljevalnih tečajev za čebelarje začetnike, ki bodo potekali maja in junija 2018 na petih različnih lokacijah po

Sloveniji pod vodstvom predavateljev Franca Kobeta, Marije Sivec, Braneta Borštnika, Franca Podrižnika in Vladimirja Fajdige. Tečaj obsega osem šolskih ur praktičnega usposabljanja. Na njem se boste seznanili s čebelarstvo opremo in pristopom k čebelam, z oceno moči in urejanjem čebelje druž-

ne, izdelavo narejencev in ometencev, oskrbo rojev in izrojencev, s tehnologijo pridelave čebeljih pridelkov ter pripravo čebelje družine na prezimovanje. Podrobnejša najava tečajev, s ceno, urniki in navodili za prijavo, bo objavljena na začetku maja na spletni strani ČZS.

ČZS

Strokovna razprava o osnovni odbiri in čistosti kranjske čebele ter dan kranjske čebele

Letos bomo strokovno razpravo z naslovom *Čistost kranjske čebele – selekcija v vsakem čebelnjaku in pri vzrejeval-*

cih organizirali v Čebelarstvu centru Slovenije na Brdu pri Lukovici. Dogodek se bo odvijal **v sredo, 6. 6. 2018, ob 16. uri**. Na ta dogodek ste vabljeni tako vzrejevalci matic kot tudi čebelarji, saj vsi sodelujemo pri ohranjanju kranjske čebele na celotnem območju Slovenije. **Program dogodka:**

1. uvodni pozdrav;
2. dr. Peter Kozmus – stanje čisto-

- sti kranjske čebele v čebelnjakih;
3. dr. Janko Božič – vpliv narave na selekcijo kranjske čebele;
4. Roman Mavec – izvajanje selekcije kranjske čebele v poskusnem sadovnjaku Brdo pri Lukovici.

Vabljeni vzrejevalci matic, predvsem pa vsi čebelarji!

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ

Simon Golob – novi svetovalec JSSČ, specialist za tehnologijo čebelarjenja

Že od nekdaj me je zanimalo delo s čebelami, saj sem se z njimi srečal že v mladih letih, ko sem pomagal očetu in staremu oč-

01/729 61 12, 030/604 015
simon.golob@czs.si

tu pri delu v domačem čebelnjaku. Ker sta me poleg čebelarstva zanimala še narava in kmetijstvo, sem se po uspešno zaključeni gimnaziji vpisal na Biotehniško fakulteto, na smer kmetijstvo – zootehnika. Z diplomsko nalogo na temo vpliva dodajanja organskih kislin v panj na pridobivanje propolisa sem fakulteto tudi uspešno zaključil. Sem že tretja generacija čebelarjev v družini, skupno čebelarimo s približno 60 panji na treh različnih lokacijah v občini Kamnik, kar nam omogoča izkoriščanje

različnih paš. Čebelarim v AŽ-panjih in nakladnih panjih s prilagojenim AŽ-satnikom. V čebelarstvu se že ves čas trudim panje in opremo tehnološko čim bolj izboljšati in tako poskrbeti za lažje delo. S svojim delom in znanjem želim pripomoči k rasti in napredku slovenskega čebelarstva. Z veseljem pa si bom vzel čas in vam pomagal.

Simon Golob,
svetovalec JSSČ

Aleš Bozovičar – novi opazovalec medenja

Na delovnem mestu vodje Opazovalno-napovedovalne službe medenja je v aprilu 2018 nastopil Aleš Bozovičar, ki je prej pri Javni svetovalni službi v čebelarstvu opravljal delo svetovalca specialista za tehnologijo čebelarjenja. G. Bozovičar je nasledil g. Jureta Justineka, ki je prenehal z delom na Čebelarstvu zvezi Slovenije.

ČZS

Urniki usposabljanj v maju

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. **Člani ČZS morajo na usposabljanja ob-**

vezno prinesiti izkaznico ČZS! Iz objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si. **Na**

usposabljanja o apitehničnih ukrepih, Smernicah dobrih higienskih navad (osnovne in obnovitvene) s seboj obvezno prinesite veterinarski dnevnik.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
3. maj	16.00	Pravilna uporaba zdravil za zdravljenje bolezni pri čebeljih družinah, vodenje in hranjenje evidenc	mag. Mira Jenko Rogelj	Čebeljak ČD Kranj	ga. Jenko Rogelj, 041/645 769
7. maj	16.00	OSNOVNE Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Tomaž Samec	Biotehniška šola Rakičan, Rakičan, Lendavska 3, Murska Sobota	g. Rožman 041/751 824
7. maj	17.00	Terenski ogledi medovitih rastlin in povzročiteljev gozdnega medenja**	Franc Šivic	Lokacija bo sporočena naknadno, na spletni strani ČZS in ČD Postojna	g. Fajdiga 031/381 881
8. maj	16.00	OSNOVNE Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Tomaž Samec	Gostišče Marof, Rožna ulica 39, Kočevje	g. Majerle 041/415 314
9. maj	16.00	Poznavanje zdravil za zdravljenje bolezni pri čebeljih družinah, sledljivost nabave in uporabe zdravil, ustrezno shranjevanje zdravil in neškodljivo odstranjevanje neporabljenih zdravil	mag. Ivo Planinc	Srednja Kanomlja 66, Spodnja Idrija	g. Planinc 041/740 805
9. maj	16.00	OSNOVNE Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Tomaž Samec	Pohorska vila pri Fakulteti za kmetijstvo in biosistemske vede, Pivola 8, Hoče	g. Vogrinec 041/818 705
10. maj	17.00	Izobraževanje čebelarjev začetnikov s področja zdravstvenega varstva čebel*	Anita Vrničar Novak	Center biotehnike in turizma, Sevno 13, Grm Novo mesto	ga. Vrničar Novak 041/649 495
10. maj	17.00	Vzreja matic in ohranjanje kranjske čebele	dr. Peter Kozmus	Občinska zgradba, Bistriška cesta 65, Poljčane	g. Rojs 041/826 690
12. maj	9.00	Izobraževanje čebelarjev začetnikov s področja zdravstvenega varstva čebel*	mag. Mira Jenko Rogelj	ČRIGG, Rožna dolina 50 a, Lesce	ga. Jenko Rogelj, 041/645 769
14. maj	17.00	Terenski ogledi medovitih rastlin in povzročiteljev gozdnega medenja**	Franc Šivic	Čebelarški center Slovenska Bistrica	g. Prah 041/768 351
14. maj	17.00	Vzreja čebeljih matic – delavnica**	Marija Sivec	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Gombač 031/307 940
22. maj	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Čebelarški dom Šmarje pri Jelšah	g. Pušnik 031/518 411
23. maj	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Gasilski dom Velka - Sladki vrh	g. Bauman 031/261 884
23. maj	17.00	Vzreja čebeljih matic – delavnica**	Marija Sivec	Čebelarški dom ob železnici, Bistriška 37, Poljčane	g. Rojs 041/826 690
23. maj	17.00	Izobraževanje čebelarjev začetnikov s področja zdravstvenega varstva čebel*	Lucija Žvokelj	Plemenilna postaja Kopišča, Kamniška Bistrica 4B, Stahovica	ga. Žvokelj 041/650 158
28. maj	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Občinska zgradba Kobilje	g. Balažic 051/393 142
28. maj	16.00	Vzreja čebeljih matic – delavnica**	Marija Sivec	Lokacija bo sporočena naknadno, na spletni strani ČZS	g. Peček 041/482 492
28. maj	17.00	Terenski ogledi medovitih rastlin in povzročiteljev gozdnega medenja**	Franc Šivic	Društveni prostori ČD Krka in Zagradec, Krka 1b, Krka	g. Mandelj 031/813 823
4. jun.	17.00	Terenski ogledi medovitih rastlin in povzročiteljev gozdnega medenja**	Franc Šivic	Čebelarški dom Cerknica, pri Cerkniškem jezeru	g. Meden 031/344 147

* Program izobraževanja s področja zdravstvenega varstva čebel (vsi izvajalci so dr. vet. med.). ** Usposabljanja iz Programa ukrepov na področju čebelarstva.

Urnik svetovalnih delavnic terenskih svetovalcev JSSČ v maju

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
2. maj	19.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu ter rejski program in osnovna odbira	Tomaž Pintar	Pri Šprajcarju	g. Tiringar 041/989 299
3. maj	18.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu ter rejski program in osnovna odbira	Tomaž Pintar	Lovski dom pod gradom (ČD Bled-Gorje)	g. Legat 031/371 952
4. maj	17.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu	Franc Tratnjek	Čebelarski dom Beltinci	g. Tratnjek 041/606 031
4. maj	18.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu	Gasilski dom na Dvoru	Brane Borštnik	g. Borštnik 031/336 905
4. maj	19.00	Pridelava medu in kakovostne sheme medu	Franc Tratnjek	Čebelarski dom Beltinci	g. Tratnjek 041/606 031
6. maj	9.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu ter rejski program in osnovna odbira	Peter Babnik	Društveni čebelnjak Vojnik	g. Babnik 041/211 295
8. maj	19.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu in kakovostne sheme medu	Anton Sušl	OŠ Dobravlje	g. Turk 041/724 831
11. maj	19.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu in kakovostne sheme medu	Roman Marinko	ČD Barje, Ulica Dušana Kraigherja 2, Ljubljana	ga. Vidič 070/170 444
12. maj	9.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu	Brane Borštnik	Čebelarstvo Borštnik, Prilesje	g. Borštnik 031/336 905
12. maj	9.30	Rejski program in osnovna odbira	Klavdijo Babič	Učni čebelnjak Hrastovlje	g. Babič 030/604 036
12. maj	10.00	Rejski program in osnovna odbira	Roman Marinko	Podgrajska cesta 9c, Ljubljana (ČD Ljubljana Moste Polje)	g. Počervina 040/666 208
14. maj	15.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu ter rejski program in osnovna odbira	Vinko Sajtl	Parkirni prostor pri cerkvi v Gor. Gradišču	g. Sajtl 041/546 528
15. maj	17.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu	Franc Tratnjek	Biotehniška šola v Rakičanu	g. Tratnjek 041/606 031
15. maj	19.00	Rejski program in osnovna odbira	Franc Tratnjek	Biotehniška šola v Rakičanu	g. Tratnjek 041/606 031
16. maj	18.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu ter rejski program in osnovna odbira	Rajko Anzeljc	Medgeneracijski center Loška dolina	g. Žnidaršič 040/737 952
21. maj	16.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu	Vinko Sajtl	Parkirni prostor pri cerkvi v Gor. Gradišču	g. Sajtl 041/546 528
24. maj	18.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu ter rejski program in osnovna odbira	Anton Sušl	ČD Idrija, izvedba Zavod za gozdove, Ahacijev trg 2, Idrija	g. Kolenc 041/468 121
25. maj	16.00	Dobra tehnološka praksa v čebelarstvu in kakovostne sheme medu	Tomaž Pintar	Društveni čebelnjak pod vilo Bistrica (ČD Trzič)	g. Perne 041/643 506

Ob prvem praznovanju svetovnega dneva čebel naj pri vseh čebelarjih zaplapolajo zastave ...

Slovenski čebelarji smo lahko pono-

sni, da bomo 20. maja praznovali svetovni dan čebel. Ker smo v preteklosti čebelarji že pokazali, da je v slogi moč, pokažimo tudi tokrat Sloveniji in svetu, da smo ponosni na svoje korenine, dosežke in da smo čebelarji. Zato naj na 1. svetovni dan čebel z naših do-

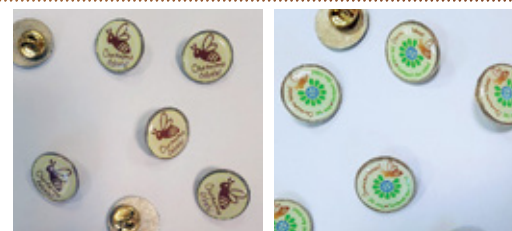
mov, čebelnjakov ... plapolajo čebelarske zastave. Zastave si lahko priskrbite v tajništvu ČZS pri Barbari Dimc. Cena zastave znaša 30,50 EUR. Boštjan Noč, predsednik ČZS

Priponki Svetovni dan čebel in Ohranimo čebele

Na ČZS so na voljo nove priponke v slovenskem jeziku ob svetovnem dnevu čebel. Pripravili smo dve različici z napisom Svetovni dan čebel in Ohr-

nimo čebele. Cena ene priponke je 2,00 EUR. Za pošiljanje po pošti je minimalno naročilo pet priponk. Naročila sprejemamo v tajništvu: barbara.dimc@czs.si ali 041/370 409.

Tajništvo ČZS *Priponka Ohranimo čebele* *Priponka Svetovni dan čebel*

Nova prelepka za čebelje pridelke v podporo SDČ-ju

Obveščamo vas, da bo letos možna nabava nove prelepke za čebelje pridelke v podporo SDČ-ju. Prelepka bo

opremljena z logotipom SDČ-ja. Prav je, da slovensko pobudo in prvo praznovanje SDČ-ja obeležimo tudi na svojih cenjenih čebeljih pridelkih in izdelkih. Prelepke bodo kmalu v prosti prodaji. Čebelarjem, ki bi želeli prelepko natisniti sami nudimo tudi mo-

žnost, da pridobijo brezplačen pdf s podlogo za tiskanje. Več informacij na e-naslovu: natasalilek@czs.si.

Nataša Lilek,
svetovalka JSSČ

Podatki o gibanju tehtnic od 21. 8. 2017 do 20. 3. 2018

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Opis dogajanja
Bistriško Pohorje – Kot	-12,6	ni medilo
Brežice	-10,3	ni medilo
Čentiba – Lendava	-7,4	ni medilo
Dekani – Koper	-10,5	ni medilo
Dolenjske Toplice	-11,7	ni medilo
Ilirska Bistrica	-11,7	ni medilo
Kostanjevica na Krki – Gorjanci	1,1	jesensko cvetje, podrast
Kranjska Gora	-16,4	ni medilo
Krim – Kurešček	-17,2	ni medilo
Lahomno – Kostrivnica	-17,2	ni medilo
Lisca – Bohor	-9,0	ni medilo
Ljubljana – mesto	-17,7	ni medilo
Ljutomer	-0,3	ni medilo
Mali Bakovci – Prekmurje	-5,2	ni medilo
Malič – Laško	-6,9	ni medilo
Metlika – Bela krajina	-12,2	ni medilo
Na Kozjaku – Kobansko	-15,9	ni medilo

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Opis dogajanja
Oplotnica – Slovenska Bistrica	-16,5	ni medilo
Podčetrtek – Pristava	-16,9	jesensko cvetje, podrast
Podstenice – Kočevski Rog	-4,4	ni medilo
Polhov Gradec – Podreber	-18,5	ni medilo
Poljanska gora – Bela krajina	-11,5	ni medilo
Prebold – Vransko	-16,9	ni medilo
Ribniško Pohorje	1,2	jesensko cvetje, podrast
Šempeter – Goriško	-7,6	ni medilo
Šentjanž – Mokronog	-14,6	ni medilo
Sevniško – Krško	-12,1	ni medilo
Šmarje pri Jelšah – Šentjur	-8,1	ni medilo
Tolminsko – Kanalsko	-10,0	ni medilo
Trnovski gozd	-18,6	ni medilo
Veliki Boč – Kozjak	-8,7	ni medilo
Zavrč – Haloze	-3,6	ni medilo
Žužemberk	-10,9	ni medilo

Podatki o gibanju tehtnic od 21. 3. 2018 do 18. 4. 2018

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Opis dogajanja
Bistriško Pohorje – Kot	-1,3	ni medilo
Brežice	-1,2	ni medilo
Čentiba – Lendava	-2,0	ni medilo
Dekani – Koper	-2,4	ni medilo
Dolenjske Toplice	-0,5	ni medilo
Ilirska Bistrica	-1,6	ni medilo
Kostanjevica na Krki – Gorjanci	0,7	regrat, divja češnja, sadno drevje
Kranjska gora	-3,4	ni medilo
Krim – Kurešček	-1,6	ni medilo
Lahomno – Kostrivnica	-0,4	ni medilo
Lisca – Bohor	-0,8	ni medilo
Ljubljana – Mesto	-0,3	ni medilo
Ljutomer	-0,1	ni medilo
Mali Bakovci	-2,0	ni medilo
Malič – Laško	1,0	regrat, divja češnja, sadno drevje
Metlika – Bela krajina	1,0	regrat, divja češnja, sadno drevje
Na Kozjaku – Kobansko	-2,2	ni medilo

Opazovalna postaja	Gibanje tehtnice ± kg	Opis dogajanja
Oplotnica – Slovenska Bistrica	0,1	regrat, divja češnja, sadno drevje
Podčetrtek – Pristava	-0,3	jesensko cvetje, podrast
Podstenice – Kočevski rog	-1,7	ni medilo
Polhov Gradec – Podreber	-0,4	ni medilo
Poljanska gora – Bela krajina	-1,4	ni medilo
Prebold – Vransko	-4,4	ni medilo
Ribniško Pohorje	-1,9	jesensko cvetje, podrast
Ruško Pohorje – vrh	0,8	divja češnja, sadno drevje
Šempeter – Goriško	-0,3	ni medilo
Šenčur – Kranj	-1,8	ni medilo
Šentjanž – Mokronog	-0,5	ni medilo
Sevniško – Krško	-0,7	ni medilo
Šmarje pri Jelšah – Šentjur	-1,3	ni medilo
Tolminsko – Kanalsko	-2,2	ni medilo
Trnovski gozd	-1,2	ni medilo
Veliki Boč – Kozjak	-2,5	ni medilo

Mali oglasi

PRODAM

Večjo količino semen ajde, sorte darja, naravno sušena, za seme ali moko, ugodno (okolica Brežic), tel.: 051/335 468.

Svež zamrznjen cvetni prah, pakiran po 5 kg (okolica Ljubljane), tel.: 041/990 360.

Propolis v kapsulah, nabran na mrežicah, ter nekaj čebeljih družin na 1/1 LR-satih, z lanskimi maticami (Maribor), tel.: 040/802 356.

Akacijev med, pakiran v posodi (30 kg), tel.: 031/674 883.

Akacijev, cvetlični, lipov in ajdov med, tel.: 041/784 775.

Akacijev, cvetlični, lipov, kostanjev in gozdni med ter matični mleček, tel.: 041/587 573.

Gozdni med, tel.: 041/224 250.

Kristaliziran cvetlični in gozdni med v sodih po 80 kg (SMGO) ter čebelje družine na AŽ-satih (Cerkno), tel.: 031/892 952.

Čebele z lansko matico na AŽ-satih, tel.: 041/731 287.

Mlade družine z lanskimi maticami na 6 do 10 2/3 LR-satih, tel.: 041/410 152.

Dve 5-satni rezervni družini (Ptuj), tel.: 041/652 729.

Tri čebelje družine na 10 AŽ-satih ter pet na 6 AŽ-satih (okolica Mokronoga), tel.: 041/867 551.

Štiri čebelje družine na 7 AŽ-satih ter 8 rabljenih panjev 9S, lepo ohranjenih in pobarvanih, tel.: 041/858 736 in 07/495 76 45.

Pet čebeljih družin na AŽ-satih (okolica Pivke), tel.: 040/559 139.

Šest čebeljih družin na 7 in 9 satih, tel.: 031/845 108.

10 čebeljih družin na 7 satih, z lanskimi maticami (okolica Ptuj), tel.: 068/153 320.

30 čebeljih družin na 7 ali 9 AŽ-satih (Novo mesto), tel.: 031/796 931.

10 čebeljih družin na 7 AŽ-satih in 8 na 11 AŽ-satih ter dva naseljena LR-panja (Kočevje), tel.: 031/345 731.

10 gospodarskih družin (Ormož), tel.: 041/543 323.

10-15 čebeljih družin z lanskimi maticami, očiščenih varoj z organskimi kislinami (Sevnica), tel.: 041/215 279.

40 močnih čebeljih družin na 7 AŽ-satih ter kakovosten cvetlični, kostanjev, gozdni in smrekov med, v sodih ali kozarcih (Ljubljana), tel.: 041/645 433.

Čebelje družine z lanskimi maticami na 7 in 9 AŽ-satih (okolica Celja), tel.: 040/688 876.

Čebelje družine na AŽ-satih, tel.: 031/331 530.

Čebelje družine na AŽ-satih, tel.: 040/725 206.

Čebelje družine na AŽ-satih (Dol pri Ljubljani), tel.: 040/470 897.

Čebelje družine na AŽ-satih ter gozdni med, cena po dogovoru, tel.: 041/966 914.

Čebelje družine na AŽ- in LR-satih, LR-družine skupaj s panji, možnost računa, tel.: 040/165 921.

Čebelje družine na 5, 6 in 7 AŽ-satih (Goriška), tel.: 041/704 233.

Čebelje družine na 5, 6 in 7 AŽ-satih, z lanskimi maticami (okolica Krškega), tel.: 041/774 124.

Čebelje družine na 6 AŽ-satih, narejene lanskega junija (Bled), tel.: 041/657 120.

Čebelje družine na 7 AŽ-satih, tel.: 031/381 124.

Čebelje družine na 7 AŽ-satih (Spodnja Idrija), tel.: 031/573 984.

Čebelje družine na 7 AŽ-satih (Prekmurje), tel.: 041/340 408.

Čebelje družine na 7 in 9 AŽ-satih (okolica Ljubljane), tel.: 041/637 024.

Čebelje družine na 7 ali 10 AŽ-satih, lahko skupaj s panji (Dolenjska), tel.: 031/406 175.

Čebelje družine na 7 in 10 AŽ-satih (Ljubljana), tel.: 041/960 679 (po 17. uri).

Čebelje družine na 7 in 10 AŽ-satih (Dolenjska in Notranjska), tel.: 031/568 427.

Čebelje družine na 9 AŽ-satih (Gorenjska), tel.: 041/366 642.

Čebelje družine na 9 AŽ-satih v novih AŽ-polovičarjih, mirne, močne in zdrave (Primorska, Brkini), tel.: 040/211 240.

Čebelje družine na 10 AŽ-satih, cena po dogovoru (okolica Celja), tel.: 031/496 382.

Čebelje družine na 10 AŽ-satih, z lanskimi maticami (okolica Kranja), tel.: 041/723 001 (po 16. uri).

Čebelje družine na 10 1/1 LR-satih ter na 5, 7 in 9 AŽ-satih, z lanskimi maticami (Pomurje), tel.: 041/661 576.

Čebelje družine na 2/3 LR-satih, tel.: 041/849 782.

Čebelje družine na 2/3 in 1/1 LR-satih, z lanskimi maticami, s kompletnimi panji (savinjsko-koroška regija), tel.: 040/648 719.

Čebelje družine na DB- in AŽ-satih, registriran tovornjak s čebelami, več vrst slovenskega medu ter cvetni prah in propolis, tel.: 031/787 235.

Čebelje družine na 1/1, 2/3 LR- in AŽ-satih, ugodno, ter cvetni prah (Kočevje), tel.: 040/455 855.

Čebelje družine na 6 1/1 LR-satih, tel.: 031/712 876.

Čebelje družine na 1/1 LR-satih (Gorenjska), tel.: 040/399 778.

Nekaj čebeljih družin na 5 ali 10 AŽ-satih, tel.: 041/504 034.

Več čebeljih družin na 7, 9 in 10 AŽ-satih, tel.: 031/426 702.

Več družin na 2/3 LR-satih in na 7 ali 10 AŽ-satih ter roje (Novo mesto), tel.: 040/625 471.

Več zdravih in močnih čebeljih družin na 10 AŽ-satih (okolica Kranja), tel.: 041/503 018.

Lipove deske, 32 in 50 mm, zračno suhe, ter nov čebelnjak za 60 panjev (Štajerska), tel.: 040/211 346.

Lipove AŽ-satnike, kakovostne izdelave, 6-krat vrtane, lahko že zažičene s satno osnovo, ugodno, tel.: 031/753 345.

GJ-naklade (sistem z AŽ-satniki), lipov les, 25 mm, 12 sestavljenih, 20 nesestavljenih, tel.: 040/884 718.

25 novih 2/3 LR-naklad, rogljičnenih, brez satnikov, osnovni premaz (okolica Ljubljane), tel.: 041/812 057.

Rabljene 10-satne AŽ-panje, tel.: 040/563 247.

Tri rabljene AŽ-panje 10-satarje in čebelarstvo opremo, ugodno (Mokronog), tel.: 040/603 493.

Oblačila za prosti čas

Ker v letošnjem letu obeležujemo praznovanje prvega svetovnega dne čebel, si priskrbite svoj kos oblačila. Naročila sprejemamo v tajništvu ČZS na 041/370 409, 01/729 61 00 ali barbara.dimc@czs.si. Oblačila pošljemo tudi po pošti.

Tajništvo ČZS

Artikel	Cena v € z DDV
Polo majica, M in Ž, velikosti S-XXXL, 67-% bombaž in 33-% poliester	18,30
Majica, M in Ž, velikosti S-XXXL, 67-% bombaž in 33-% poliester	15,30
Vetrovka, M in Ž, velikosti S-XXXL, iz materiala, ki je odporen proti dežju in vetru, 100-% poliester	60,70
Kapa s ščitnikom, 100-% bombaž	7,9

AŽ-panje 9, 10 in 11 S in 5, 7 in 9 S prašilčke ter nakladne AŽ 7 S, tel.: 041/840 357.

Tovornjak OM Tigrotto za prevoz 72 AŽ-panjev, registriran in v ozenu, ugodno, tel.: 031/682 956.

Nov čebelnjak s 15 naseljenimi AŽ 10-satarji, vse novo (Dolenjska), tel.: 031/446 349.

Parcelo z napol izgrajenim čebelnjakom, v okolici Trojan, možen najem, ter 70-l sod za med, nerjaveč, tel.: 031/435 046.

Knjigo Popolni nauk o čebelarstvu Antona Janša (1906) ter knjigo Naš panj Antona Žnidaršiča (1925), izredno dobro ohranjeni, tel.: 040/450 138.

Novo AŽ 7- in 10-satarje – tudi 3-etažne, možna menjava za čebelje družine, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

Osem čebeljih družin na 7 satih, z lanskimi maticami (Bela krajina), tel.: 031/306 184.

AŽ-satnike, kakovostne, zažičene, lahko tudi z satnico, tel.: 041/236 256.

KUPIM

Več močnih čebeljih rojev, tel.: 041/841 424.

Slovenskega čebelarja in vse čebelarke knjige, izšle do leta 1961, možna menjava, tel.: 041/611 377.

RAZPISI ZA STOJIŠČA

Spletna stran ONS: <https://cebelar.czs.si> ● Telefonski odzivnik: 01/729 61 20
Vse vloge morajo biti v skladu s Pravilnikom o katastru čebelje paše, čebelarstvu in programu napovedi medenja.

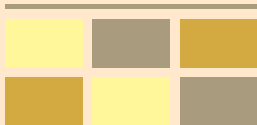
ČD	Čebelnja paša	Naslov za oddajo pisne vloge	Rok za oddajo	Informacije
Dolsko	kostanj	ČD Dolsko, Dolsko 55, 1262 Dol pri Ljubljani	31. 5.	g. Mencin, 031/545 470
Ig	hoja	ČD Ig, Troštova 5, 1291 Ig, ceblarji.ig@gmail.com	15. 5.	g. Intihar, 041/974 170, g. Tehovnik, 041/351 520, in g. Piškur, 01/286 22 22
Kamnica -Bresternica	gozd in kostanj	Vlado Kamenšek, Lucijin breg 6a, 2351 Kamnica, vlado.kamensek@gmail.com	20. 5.	g. Kamenšek, 041/582 046
Kanal - Brda	lipa in kostanj	Darja Žnidarčič, Kidričeva 13, 5213 Kanal	19. 5.	ga. Žnidarčič, 031/391 451
Krim	hoja	ČD Krim, Jezero 21, 1352 Preserje	10. 5.	g. Peček, 041/482 492
Lj. Moste - Polje	kostanj	Janko Jere, Zgornja Besnica 3a, 1260 Ljubljana Polje	25. 5.	g. Jere, 041/988 965
Nova Gorica	gozd	Mitja Bavdaž, Prvomajska 90, 5000 Nova Gorica	15. 5.	g. Bavdaž, 041/975 393
Postojna	gozd	Marjan Milharčič, Volaričeva 3a, Postojna	15. 6.	Milharčič, 041/492 852
Ruše	gozd in kostanj	Andrej Pliberšek, Pod Goroj 56, 2342 Ruše	20. 5.	g. Pliberšek, 031/301 086
Selnica ob Dravi	gozd	Tone Hiter, Spodnji Boč 46b, 2341 Selnica ob Dravi, anton.hiter@gmail.com	15. 5.	g. Hiter, 030/411 360, 02/671 90 89 (po 20. uri)
Tolmin	lipa	ČD Tolmin, Čiginj 45, 5220 Tolmin	18. 5.	g. Lapanja, 041/387 591

Čebelarški center Gorenjske v Lescah, Rožna dolina 50a, vam omogoča:

- izdelavo satnic iz vašega voska,

- odkup voska,

- nakup AŽ- in LR-satnic.

Vse informacije dobite na: www.cricg.si ali 031/628 499

KONCENTRATI ZA MEŠANJE V MED

Pri nas dobite kakovostne koncentrate za mešanje v med

- koncentrat ameriškega slamnika (125 g),
- koncentrat soka rdeče pese (125 g),
- koncentrat smrekovih vršičkov (500 g).

POLNENJE MEDU V VREČKE

Za vas napolnimo med v priročno pakiranje, v 8-gramske vrečke. Naj bo vaš med, v praktični embalaži, prisoten povsod, tako v gostinskih lokalih, kot v vsakem pohodniškem nahrbtniku.

INHALACIJA IZ PANJA

Z inhalacijskimi seti API-AEROSOL I, API-AEROSOL II in API-AEROSOL Plus lahko izvajate aerosolno apiterapijo iz panja. Izbirate lahko med seti z naravnim vlekrom in seti s prisilnim vlekrom.

Medikoel d.o.o., Jalnova cesta 2, 4240 Radovljica, T: 04 537 85 10, M: 041 618 775, info@medikoel.com, www.medikoel.com, www.s-mediko.com

■ Za člane ČZS 4% popusta ■

www.krze.si

TRADICIONALNA IZDELAVA VSEH VRST AZ PANJEV NAJBOLJŠI SLOVENSKI SMREKOV LES ROGLJICENI (CINKANI) SPOJI

PRI ENKRATNEM NAKUPU DESETIH PANJEV VAM PODARIMO PRAŠILČEK

MIZARSTVO KRZE 1936

NARAVNI MATERIALI ODLIČNA IZDELAVA

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
041 420 200 01/755-13-17

FTN d.o.o.
Nad izviri 34
2204 Miklavž na Dravskem polju

www.trgovinica.si 02/62-96-226

NOVI MOTIV AKCIJSKA CENA

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 8. do 14. ure.

UGODNE CENE KOZARCEV IN POKROVČKOV

0,068 740 kos 50,32 €

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN
Robert Kocjan s.p.
Gabrje 42, 1356 Dobrova
Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307
GSM: 031 351 964
E-pošta: robineli@siol.net
WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME
TRGOVINA - ČEBELARSTVO

IZDELAVA IN PRODAJA VSEH VRST SATNIC. PO DOGOVORU MOŽNA IZDELAVA SATNIC IZ LASTNEGA VOSKA. (MIN. KOLIČINA 30 KG) OGLEJTE SI IZDELAVO SATNIC NA NAŠI SPLETNI STRANI.

SATNIKI

KOZICA ZA SATNIKE

MATIČNA REŠETKA

SMUKALEC ZA CVETNI PRAH

VSE ZA OBNOVO PANJEV

OJAČANA RAZSTOJIŠČA RAZSTOJIŠČA 11+3 JAHAČI ZA SATNIKE

SATNICE

DVO IN TRI SATNI PANJIČKI

OBVEŠČAMO VAS, DA BO TRGOVINA DNE 30.04. ZAPRTA!!!
HVALA ZA RAZUMEVANJE

Delovni čas: od pon. do čet.: 9.00-12.00 in 15.00-17.00, pet.: 9.00-15.00
ZMERNE CENE - TRADICIJA - KAKOVOST - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO 4-% POPUST PRI GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 100 EUR V NAŠI PRODAJALNI.

KUNSTELJ

Miha Kunstelj s. p., inž. Jože Kunstelj s. p.

Zavrti 41, 1234 Mengeš
 Tel.: 031/352 797, 01/723 70 27
 E-pošta: jm-kunstelj@amis.net
 www.mj-kunstelj.com

Čebelarji jopiči, kombinezoni, klobuki, kape, rokavice, pajčolani ...
 Čebelarska točila in posode za med, rezervni deli za točila, motorji
 (80 in 110 W), ročni pogoni ...

NOVO! Izdelki za zaščito: čebelarske obleke iz mrežaste tkanine, gumijaste rokavice (odporne proti kislini), rokavice iz debelega usnja, klobuk s kovinsko mrežo.

Sušilniki SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in taljenje kristaliziranega medu, sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.
 Sp. Sorica 1a
 4228 Železniki
 tel.: 04/519 80 30 ali
 031/542 517
 e-pošta:
 blaz.okorn@siol.net
 www.susilnicesadja.si

Sušilniki spadajo med subvencionirano čebelarsko opremo.

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
 Deutsch Haseldorf 75 | 8493 Klösch, Avstrija
 Telefon & faks: +43 (0) 3475 / 2270
 info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:
 Ponedeljek-petek 8.00-12.00, 13.00-18.00
 Sobota 8.00-12.00

Jezik za sporazumevanje: nemščina in slovenščina.
 Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
 Logar trade, d. o. o., iz Šenčurja in
 Jana posredovanje, zastopanje, Maribor.

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom!
 Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi svojega voska ali starega satja! Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
- Zelo ugodno razmerje med količino in kvaliteto.
- Po želji izdelujemo satnice vseh debelin in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Velika izbira pripomočkov za čebelarjenje.

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNICE
 ☎(05) 368 45 80, ☎(05) 368 45 81
 GSM 051 614 683
 www.kipgo.net; kipgob@gmail.com
 PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
 ☎(01) 729 61 30, e-mail: cebelarna.lukovica@gmail.com

OBIŠČITE NAS
 V NAŠI SPLETNI
 TRGOVINI
 WWW.KIPGO.NET

TOČILA ZA MED - različni modeli

NUDIMO IZDELAVO SATNIC IZ VAŠEGA VOSKA

MIN. KOLIČINA VOSKA 10 KG

NOVO VENTILACIJSKI KOMBINEZON -zračen

-narejen je iz treh slojev tkanine in predstavlja zato popolno zaščito pred piki čebel!

OBISČITE NAS V NAŠI SPLETNI TRGOVINI WWW.KIPGO.NET

PARNI TOPILNIKI VOŠČIN, SONČNI TOPILNIKI LESENI IN IZ NERJAVEČEGA MATERIALA ZA 1 ALT 2 SATA, PRESE ZA VOŠČINE

IZDELUJEMO:

- PRAŠILČKE: 3S, 4S, 5S, 7S
- PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S
- PANJE AŽ 3E 9S, 10S, po naročilu 11S
- PANJI AŽ KOZINC 11+3

ČISTEJŠI CVETNI PRAH

OSMUKALNIKI ZA CVETNI PRAH ZA AŽ IN LR PANJ VEČJA KOLIČINA CV. PRAHU

PANJI ZA NOTRANJIM SMUKALNIKOM CV. PRAHU

ZABOJNIKI ZA PREVOZ AŽ IN LR PANJEV PANJEV

Čebelarjem z veljavno člansko pokaznico priznamo 4% popusta pri gotovinskem nakupu v vrednosti nad 50 EUR v naših prodajalnah.

NAROČENO POŠLJEMO TUDI PO POŠTI!

BATUJE	PE LUKOVICA
pon-pet 8.00-11.30	pon-čr 9.00-13.00 13.30-17.00
12.30-16.00	sob 9.00-13.00 13.30-16.00
sob ZAPRTO	tel-pet 9.00-13.00 13.30-17.00
	sob 9.00-13.00

GJ PANJ

- za prehod iz AŽ v NAKLADNO čebelarjenje ("prednosti enakega satnika"),
- primeren za ZAČETNIKE (kompatibilen z LR in DB nakladami, enostavno rokovanje, hranjenje in zdravljenje čebel),
- KVALITETNA IZDELAVA (rogljični spoji, kvaliteten smrekov les),
- MOŽNOST DOSTAVE.

040 464 873

www.mojcebelnjak.si

Mizarstvo *Strgar* d.o.o., Prilježeva ulica 10 a, 1291 Škofljava
Panje izdelujemo po načrtih in s sodelovanjem z univ. dipl. inž. Ivanom Jurkovičem.

**DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME,
MD OPREMA**

Osmukalniki, kateri ne plesnijo.

Gladež 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313
tel.: 05 973 05 36 po 15 uri
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov in sončne topilnike iz nerjavne pločevine po ugodnih cenah.

www.cebeler.net

NA ZALOGI: Za več informacij pokličite: **041 222 665**

PANJI AŽ
NAKLADNI AŽ PANJI
SATNIKI (ZBITI IN NEZBITI)
PANJI LR
POGAČE - HONEY BEE PRO
IZOLACIJSKA PENA
DRUGA ČEBELARSKA OPREMA

PANJ AŽ 10 satni
Cena: **99 eur**

Medom d.o.o., Dolnja Bitnja 19 a, 6255 Prem

Izdelava prevoznih čebelnjakov AŽ- in nakladnih

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si
info@cebelnjaki.si
Telefon: 031 681 589

Čebelarstvo in vzreja matic Jožica in Jožef Tratnjek

Žižki 93, 9232 Črenšovci

Pri nas dobite kakovostne in označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev. Vzreja poteka pod nadzorom Kmetijskega inštituta Slovenije. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti, tudi v tujino.

Tel.: 041/886 652, 031/574 775,
e-pošta: joze.tratnjek@siol.net

Vzreja matic JOŽE HERBAJ

Nedeljica 29, 9224 TURNIŠČE
Tel.: 02/572 14 70 in GSM: 041/214 980

Sprejemamo naročila za označene matice kranjske sivke iz odbranih matičarjev, vzrejenih pod nadzorom KIS-a.

MATICE LAHKO PREVZAMETE OSEBNO, POŠILJAMO PA JIH TUDI PO POŠTI!

- Registrirano vzrejalšče čebeljih matic pri MKGP-ju vam nudi oprasene in neoprasene čebelje matice. Ponujamo tudi zrele matičnike znane starosti.
- Vzreja poteka po preizkušeni vzrejni metodi ter z lastno odbiro v selekcijskem čebelnjaku s sodelovanjem KIS-a (DPO) in ČZS (PRO).
- Matice lahko prevzamete osebno, pošiljamo jih po Sloveniji in v tujino.

Čebelarstvo Cvet
Mitja Nakrst, Žeje 30, 1233 Dob pri Domžalah
T: 031 291 603
www.cebelerstvovcvet.si
info@cebelerstvovcvet.si

MATICE ČEBELARSTVA PISLAK BALI

Največje slovensko vzrejalšče matic z več kot 50-letnimi izkušnjami vam tudi letos ponuja oprasene in neoprasene matice z vrhunskimi proizvodnimi lastnostmi. Zaradi velikega zanimanja vas prosimo, da matice pravočasno rezervirate. Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico ČZS priznamo 4% popust ob nakupu opreme in pribora, matic in čebeljih pridelkov v vrednosti več kot 50 EUR.

Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju
031/734 905 • info@cebelerstvo-pislak.si • www.cebelerstvo-pislak.si

VZREJA MATIC

Nudimo vam označene matice kranjske sivke in zrele matičnike odbranih matičarjev, vzrejene pod nadzorom KIS. Matice lahko dobite od 10. maja do pozne jeseni. Prevzamete jih lahko osebno ali vam jih pošljemo po pošti.

ČEBELARSTVO KOLAR

Peter Kolar, Doklece 3, 2323 Ptujška Gora
☎ 041 587 573

Nudimo vam tudi različne vrste medu in matični mleček.

VZREJA ČEBELJIH MATIC

Jože Vidovič
Apače 300
2324 Lovrenc na Dr. polju

Na podlagi 20-letnih izkušenj vzrejamo kvalitetne matice pod nadzorom KIS. Matice pošiljamo po pošti ali jih osebno prevzamete.

041 579 827

www.cebelerstvo-vidovic.si

Zapustili so nas

KAROL KOŠENINA
22. 10. 1930–12. 10. 2017

Pokojni Karli se je rodil v čebelarški družini. Čebele in delo z njimi je prevzel po pokojnem očetu leta 1968. Od leta 1983 je bil član ZČD občine Celje in vseskozi sledil razvoju in smernicam slovenskega čebelarstva. Čebelaril je na svojem posestvu v Vojniku s 6 AŽ-panji, kasneje v novem čebelnjaku, ki mu ga je postavil sin. Zadnja tri leta pa se je odpovedal čebelarjenju zaradi bolezni. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD Vojnik

HINKO ČOKL
12. 6. 1935–6. 12. 2017

Dragi Hinko, res je, kar so nas učili že stari ljudje, da je človeško življenje kot tanka nitka, za katero nikoli ne vemo, kdaj se bo pretrgala. Slovo je težko in boleče, a nikoli ne bomo pozabili tvoje prijaznosti, tvojega življenjskega optimizma in dobre volje. Bil si ljubitelj narave, zato si tudi začel čebelariti. Tvoje drobne prijateljice bodo poletele iz panjev, obkrožile čebelnjak in tvoj domek – tebi v pozdrav in posle-

dnje slovo. Pogrešale bodo tvoje obiske ter skrb za njihovo zdravje in dobro počutje.

ČD Šmarje pri Jelšah

ANTON JERIČ
1934–2017

Anton je začel čebelariti že kot majhen otrok. Dom in družino si je ustvaril v Praprotni Polici, kjer se je ukvarjal s kmetovanjem. Od svojega 50. leta dalje pa se je aktivno ukvarjal tudi s čebelarjenjem. Čebelaril je z do 20 AŽ-panji. Član ČD Cerklje je bil od leta 1980. Leta 1990 je bil odlikovan z odličjem A. J. III. stopnje in leta 1994 še z odličjem A. J. II. stopnje. Čebelarji ČD Cerklje ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Cerklje na Gorenjskem

FRANC SENEKOVIČ
1958–2018

Rojen je bil 31. 3. 1958 v Mariboru. Že v otroštvu ga je pritegnil svet čebel. Ko je živel v Partinju, ga je za čebele navdušil znani čebelar g. Zrnec. Svoj navdih iz otroštva je začel uresničevati leta 1998 s petimi panji in z vstopom v ČD Malečnik. Z veseljem in z željo po znanju je postal čebelar z do 70 panji. Kot eden prvih čebelarjev je pridobil naziv čebelarški mojster. Za zavzeto sodelovanje je prejel več odličij, A. J. III., II. in I. stopnje. Opravljal je

tudi različne funkcije, bil je član upravnega odbora in kot tak zadolžen za čebelja pasišča. Svojo ljubezen do čebel je prenesel na svojega sina Tomaža. Od njega smo se poslovili na pokopališču v Pernici.

ČD Malečnik

EMIL VERDELJ
1935–2017

V dneh, ko je praznoval sv. Ambrož, zavetnik čebelarjev, se je od nas poslovil Emil Verdelj, po domače Španov Milan. Po poklicu je bil avtoprevoznik, kmet in čebelar. Zaslužen je bil pri pridobitvi novega društvenega prapora in pobudnik

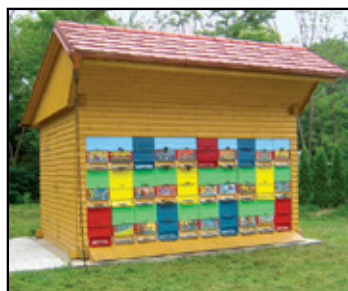
proslave ob 110-letnici društva. Ves čas se je udeleževal izobraževanj, kar se je obrestovalo pri njegovem uspešnem čebelarjenju, saj so bili njegovi izdelki cenjeni doma in v tujini. Za svoja plemenita dela je prejel odličje A. J. III. in II. stopnje ter priznanje za 70 let čebelarjenja. Do konca je bil tudi član različnih odborov. Njemu v slovo so se poklonili številni praporščaki s prapori na taborskem pokopališču. Gospod Milan, za vaše neprecenljivo delo v društvu se vam še enkrat iskreno zahvaljujemo.

ČD Tabor

Obvestilo

Osmrtnice ne smejo biti daljše od 130 besed. Osmrtnice do 80 besed so brezplačne.

Uredništvo

Vzrejamo kakovostne matice kranjske sivke pod nadzorom KIS-a. Matice lahko prevzamete osebno ali pa vam jih pošljemo po pošti.

Pri nakupu več kot pet matic ni poštnine. Pri nakupu več kot 10 matic vam priznamo 10-% popust.

KAPUN
ČEBELARSTVO

Vaneča 70a, 9201 Puconci
Tel.: 031 703 603, 031 727 837
e-pošta: info@kapun.net
www.kapun.net

Čebelarška tehnična

www.apiscale.eu

samo

95,40 EUR

- ločen brezžični display
- spremljanje moči družin
- spremljanje donosa medicine
- pravočasno ukrepanje ob rojenju
- pravilno krmljenje
- za vse vrste panjev

041/844-482

Matevž Strgar s.p., Primičeva ulica 10a, 1291 Škofljica

Za člane ČZS nudimo 5 % popust pri nakupu čebelarke opreme v vrednosti nad 50 EUR.

LYSON

Točilo, 6 kaset, kombinirano za AŽ in LR, avtomatsko samoobračalno, cena: **1750,00 €**

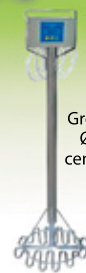
Točilo, 4 satno, univerzalni koš, motorni pogon, cena: **555,47 €**

Zaščitni kominezon več vrst, cena od: **34,50 €**

Inox sončni topilnik - mali, cena: **221,13 €**

Grelec za med Ø 250 mm, cena: **409,00 €**

Komora za dekrystalizacijo medu, cena: **1575,00 €**

Panj american langstroth, barvan, cena: **74,49 €**

Trietažni panj AŽ, 10 satni, standard s kontrolo varoe, cena: **179,00 €**

Panj AŽ, 10 satni, standard s kontrolo varoe, cena: **125,00 €**

Napajalnik za čebele, cena: **52,00 €**

*vse cene vsebujejo DDV

Druge čebelarke opreme si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si

Belokranjski hram d.o.o., Ulica Staneta Rozmana 16, 8340 Črnomelj, M: +386 40 745 750, +386 40 748 588, +386 31 695 485

Delovni čas trgovine v Črnomlju: pon.–pet.: 08.00–19.00, sob.: 08.00–12.00

PE Belokranjski hram Domžale, Ulica Nikola Tesla 19, 1230 Domžale, M: +386 40 269 870

Delovni čas trgovine v Domžalah: pon., tor., čet., pet.: 9.00–16.00, sre.: 9.00–17.00, sob.: 8.00–12.00

www.belokranjski-hram.si, facebook – belokranjski hram, E: info.belokranjski-hram@t-2.si

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARKE OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle.

DELOVNI ČAS TRGOVINE

PONEDELJEK-PETEK:

09.00–12.00

13.00–17.00

SOBOTA:

09.00–12.00

NOVO!

NAPRAVA ZA PRIDOBIVANJE CVETNEGA PRAHU - IZKOPANCA - loči izkopanec od voska

Art. 7635

CVETNI PRAH - IZKOPANEC

POSODA ZA ODKRIVANJE z AŽ lojtricami in odlaganjem

Art. 8026

VILICE ZA ODKRIVANJE s stranskim nožem
Akcijska cena: 14,10 EUR

Art. 8008

PRENOSNI INKUBATOR z digitalnim termostatom dim. 41x41x21 cm. 230 V

Cena: 139,00 EUR

Art. 5152

CEDILNA POSODA

- z zgornjo pretočno pipo in cedilom, ki se ob celodnevem točenju ne zamaši

Art. 2561

VELIKA IZBIRA TOČIL

LOGAR TRADE D.O.O.

☎ 04 25 19 410

POSLOVNA CONA A 41
SI-4208 ŠENČUR

✉ info@logar-trade.si

🌐 www.logar-trade.si

Naročeno lahko odpošljemo s paketno pošto.

Akcijske cene veljajo od 01.05.2018 do 31.05.2018 oz. do prodaje zalog. Cene vključujejo DDV.

Pri gotovinskem nakupu čebelarke opreme nad 100,00 € priznamo čebelarjem z veljavno čebelarke izkaznico 4 % popusta.

Doživite POREKLO

SLOVENSKI MED

z zaščiteno
geografsko označbo

KOČEVSKI GOZDNI MED

z zaščiteno
označbo porekla

KRAŠKI MED

z zaščiteno
označbo porekla

Vsebina tega promocijskega oglasa predstavlja le stališča avtorja in je v njegovi izključni odgovornosti. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za uporabo informacij, ki jih vsebuje to gradivo.